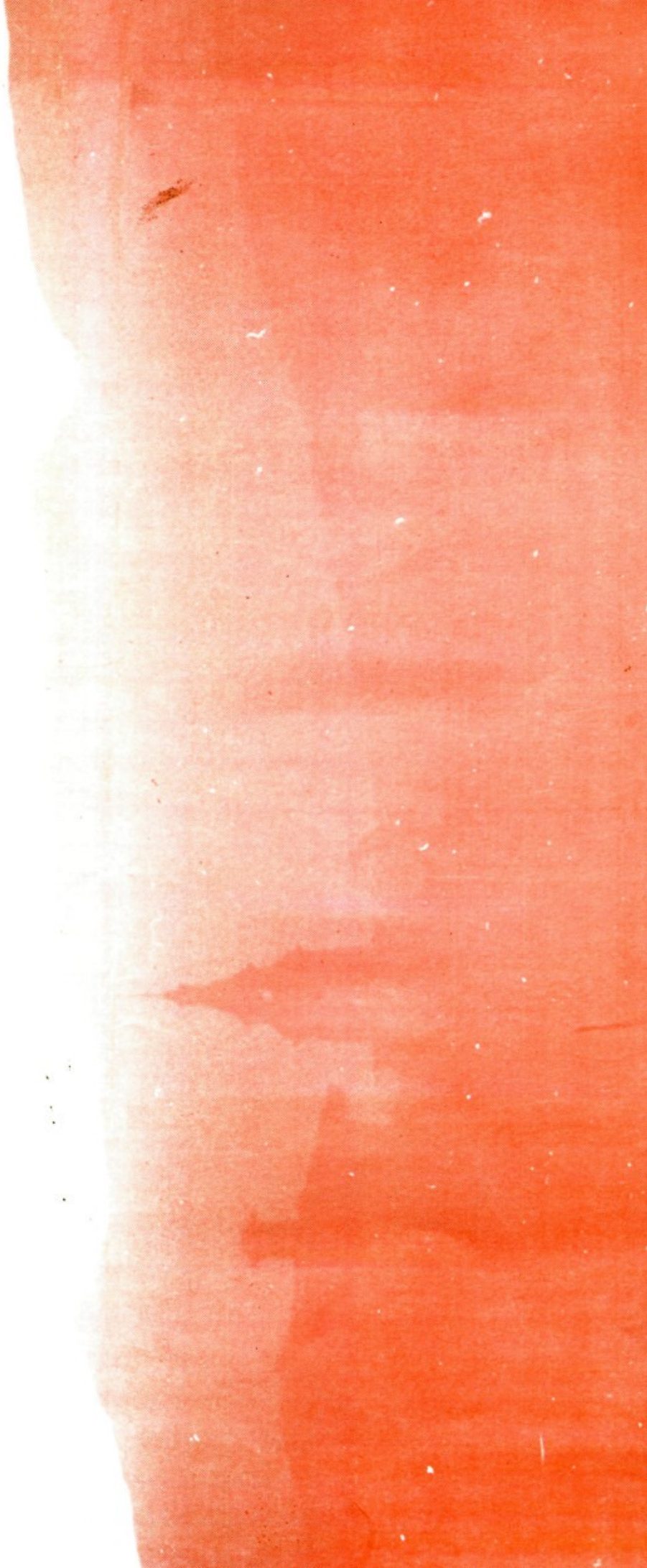

coaneqra

Núm. 76
Octubre 90
Preu: 100 Ptes.

FONER

**MINYO
INFANT
ESPORT**

Plaça dels Hostals, 13 i 15

Tel. 62 00 48

SANTA MARIA DEL CAMÍ

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

More Nostrum

SEGUROS

**ANTONI OLIVER
AGENT**

C/. Jaume Ferrer, 5

Tel. 14 00 35

SANTA MARIA

**VIVERS
SANTA
MARIA**
SAT 7117

Carretera de Bunyola, Km. 1

Telèfon 14 00 41

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III

Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81

Benet Darder i Sansó

*Instal·lador electricista autoritzat per la Conselleria de
Comerç i Indústria del Govern Balear amb el núm. 1.145*

Instal·lacions elèctriques

Reparacions

Canvis de tensió a 220 V.

Antenes T.V. i parabòliques

Plaça d'Espanya, 9 - Tel. 62 09 12

SANTA MARIA DEL CAMÍ

PERRUQUERIA D'HOMES

CA'N MOREI

AL SEU SERVEI

Paborde Jaume, 13

coanegra

**PUBLICACIÓ MENSUAL
DE L'O.C.B.
DE SANTA MARIA
DEL CAMÍ**

**DEPÒSIT LEGAL
P.M. 381-1981**

EDITA
Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ
Bernat Calafat Vich
Pere Josep Calafat Vich
Magdalena Canyelles Ferrer
Ramon Canyelles Canyelles
Rafel Pizà Ordinas
Joan Serra Mercadal
Mateu Vich Coll

COL·LABOREN
Antoni Oliver
Miquel Sastre
Mateu Morro
Andreu Bestard

PORTADA
Fotografia de Rafel Pizà

**REDACCIÓ,
ADMINISTRACIÓ
I PUBLICITAT**
Batle Bartomeu Simonet, 5
07320 Santa Maria del Camí

IMPRESA A
Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28, Manacor

Els articles publicats en aquesta
revista sols expressen l'opinió dels
seus autors.

EDITORIAL

PER LA SOLIDARITAT EN EL CONSUM D'AIGUA

L'abastiment d'aigua s'ha convertit en un greu problema a la nostra illa. En els darrers anys, la massiva arribada de turistes i l'espectacular creixement demogràfic originat per la immigració ha provocat un espectacular augment del consum. Si a aquest factor n'hi afegim un altre de també decisiu com és el fet de que últimament no plou, la conclusió és descoratjadora: a Mallorca l'aigua bona per al consum ve molt justa.

El més graciós és que a les institucions no sembla preocupar gaire el tema. Ens trobam amb un Govern Balear que de la mà del totpoderós Conseller d'Obres Públiques, don Jeroni Sainz, el terror dels ecologistes, home que sembla haver consagrat tota la seva vida a urbanitzar, està decidit a aconseguir que en el futur no puguem donar una passa dins Mallorca sense haver de travessar un camp de golf. I resulta que un camp de golf, un sol camp de golf gasta més del doble i més del triple de l'aigua que gasta un poble com Santa Maria.

I després ha ha els d'EMAYA, que per donar aigua a Ciutat i a Calvià xupen la sang (o més ben dit, l'aigua) a pobles com el nostre. Xupen l'aigua del nostre propi poble subsol i després ens la venen per un ull de la cara. Segons tots els indicis les extraccions dutes a terme per EMAYA al pou de Son Perot Fiol, dins el terme d'Alaró (curiosament governat pel PSOE, com l'Ajuntament de Palma) han contribuït a l'eixugament dels pous municipals de Santa Maria, a Son Borreó i Can Pere Peu. Aquestes extraccions posen en entredit la rendabilitat final de la política d'inversions realitzada per l'anterior majoria al mateix Can Borreó i a Son Torrella. No seria ben just que, com a mínim, ens oferissin l'aigua a un preu raonable?. Consideram que és urgent que el nostre Ajuntament revisi el conveni d'abastiment d'aigua amb EMAYA, que actualment resulta injustament gravós per la nostra vila.

Encara gràcies que el nou equip de govern municipal ha resolt provisionalment la qüestió i ara tenim aigua... cara, però en tenim. Però s'imposa la necessitat de resoldre el tema d'una manera definitiva, realitzant els estudis tècnics que calguin. Es clar que, mentre a l'illa ni hi haguí una política d'aigües coordinada entre les diverses institucions, ho veim difícil, perquè sembla que cadascú va a la seva.

Mentrestant, el que hem de fer els santamariens és ser una mica solidaris i no tudar l'aigua. Hi ha gent que s'ho arregla per omplir la cisterna sempre que vol i sense pagar, i per aquest procediment es poden permetre el luxe de regar o d'omplir la piscina amb una aigua que per escassa s'hauria de destinar només al consum domèstic. Aquestes pràctiques suposen una greu irresponsabilitat.

No juguem amb els recursos naturals... el preu final que hauríem de pagar seria massa car. No el podríem pagar per molt rics que fóssim.

Festes de setembre

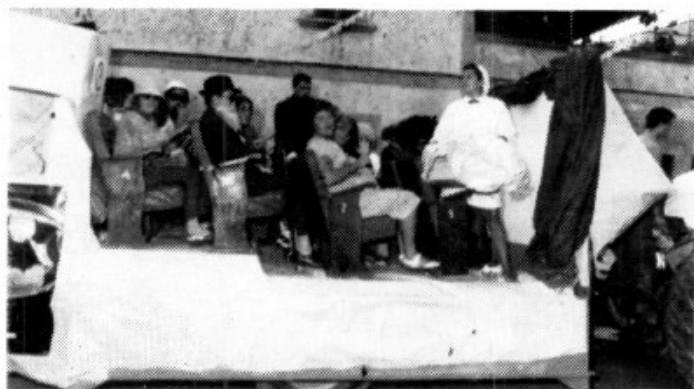
DEU CARROSSES, TOTES MOLT BEN FETES

Ja és una tradició, i sembla que ben viva al batec santamarià, la de fer carrosses per Santa Maria del Camí. Presència de la banda al final de la desfilada, possiblement donaria més festivitat si encapçalàs la trajectòria.

Deu carrosses s'engalanaren pel concurs, i sols una d'elles té el primer premi i és la que prepresentarà al poble a la qualcada de la Beata que es fa a Palma de Mallorca, per la qual cosa sempre hi ha algú descontent ja que tothom va a guanyar, de tota manera el més important és la sana alegria de participar i contribuir a fer festa.

Els premis foren els següents: primer per la carrossa «Enfilant pebres», segon compartit entre «La tradició dels padrins» i el «Cine ideal».

Podem agrupar les carrosses que es fan any rera any, en tres grans grups. El primer de la carrossa clàssica de l'antigor -del recordant l'ahir- de la Mallorca pagesa, normalment molt ben feta i ben aconseguida, mai estàtica, ben al contrari representa un tros vivent del nostre passat. Dins aquest grup hi ha «Enfilant pebres», «La tradició dels nostres padrins», «Es celler», «Sa ferreria de Sa Vileta», i «Trobareu bon vi» de la Tercera Edat, són situacions ben retractades del passat amb vestits d'època preciosos. El «Cine Ideal» del grup de joves «mos ho pensam» és un poc d'aquest grup, però alhora en surt un poc, molt original i ens recorda als santamariers un lloc d'esplai dels diumenges ja tancant al públic. El segon grup, són les carrosses netament originals, de temàtica basada

«Cine Ideals»

«El secret de la piràmide»

«Beireol»

«Trobareu bon vi»

«Es celler»

«Enfilant pebres»

en la fantasia i la creativitat, plenes de color, són «Beierol de S'Escoleta» i el «Secret de la Piràmide del Grup d'Esplai Migjorn», ambdós grups cada any sorprenen per la idea que plasmen en la carrossa que realitzen. El tercer grup, són carrosses que són petites i que defugen l'espectacularitat de les carrosses grans i molt ornamentades, aquestes són simpàtiques i ben aconseguides, «Es pagès i Ses Senyores» amb una esplèndida motocicleta amb sidecar i els dos carros un d'anar al figueral i l'altre a l'ametllerar dels veïnats del carrer Balanguera. Ambdues amb un cert regust d'antigor i pagesia.

Normalment els dos primers grups són constants, és a dir, ja tenen una línia clara. Any rera any els que fan antigor fan antigor, i els que innoven solen innovar, no ens donen sorpreses.

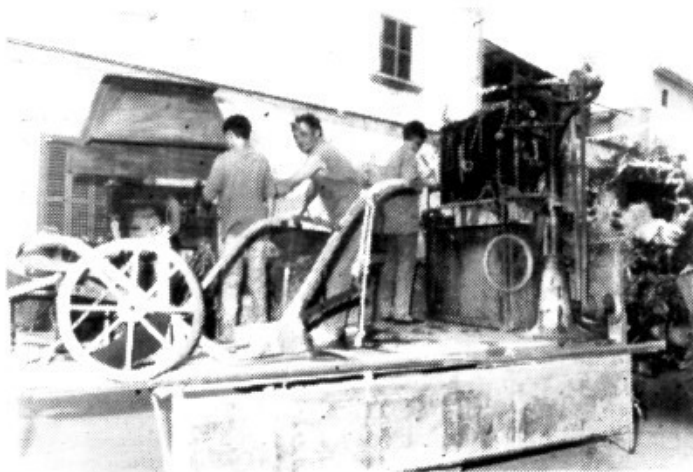
El jurat compost per un membre de cada carrossa, de segur que té dificultats per triar, ja que totes les carrosses es mereixen els premis.

L'única nota anecdòtica negra, és el rumor que circulà de que «Ja ho podeu fer ben bé els de s'escoleta que tanmateix no guanyareu enguany», que després també es feu extensiu al grup d'esplai Migjorn. Rumors com aquests no s'haurien de repetir, sols demostren que la persona que els inicia té ben poc de persona, i l'únic que cerca es sembrar tensió i conflicte, més valdria que callàs d'aquí al davant.

Tothom vol guanyar, i ja hem dit que totes les carrosses, totes, es mereixen el premi.

«Ses senyores i es pagès»

«Sa ferreria de sa Vileta»

«La tradició dels padrins»

«Dos carros: figues i ametlles»

AMOLLADA DE GUÀTLERES DE QUALITAT

El passat dia vuit de setembre i dins els marc de les festes de la parròquia l'Associació de Caçadors va organitzar una exitosa amollada de guàtleres a sa torre de s'Arbossar. Hi hagué molts de participants, guanyant la competició en Pere Dolç Canyelles, en segon lloc en Miquel Parets Bibiloni i el tercer trofeu fou per Doro Pedraza.

Ningú pogué aconseguir el cobrer a causa de l'extraordinària qualitat de les guàtleres, que són fruit d'una mescla de guàtleres japoneses i salvatges.

L'Associació ens ha comunicat que el proper dia tretze d'octubre s'obrirà la veda al vinyet i que a finals de novembre es celebrarà el campionat de caça local del qual sortirà el representant per anar al campionat de Balears.

DE LA VILA A LLUC-A PEU UNS DOS CENTS CINQUANTA PARTICIPANTS

Aquesta és la novena edició de la pujada de la Vila a Lluc a peu que tan feelment i de forma entusiasta organitza el grup Can Beia. Com l'any passat, s'han adherit a la Pujada a Lluc de la Part Forana, la qual cosa els permet una jornada més festiva i poder comptar amb el suport per l'avituallament que els facilita l'organització dels forans, que són capitanejats per l'Associació d'Antics Blavets.

La sortida fou a la una, després dels parlaments del rector Pere Rosselló i del Batle Mateu Morro que donà el clàssic sus, amb la novetat que el Batle anà a peu a Lluc acompanyat del regidor Joaquim Morales. Abans de la partida exhibició de Kàrate organitzada per Es Roure i ball per Tanys Novells. Unes dues centes cinquanta persones partiren de davant Can Beia, majoritàriament joves de catorze a disset anys i al.lotea de 6 als 13 anys, i poca gent major. En Monserrat ens comenta graciosament, que abans molta de gent major havia promés anar a Lluc a Peu, que al llarg d'aquests anys ha complert, però que ara ha promés no tornari i novament compleixen les promeses.

El fet d'anar conjuntament amb la resta de forans, fa l'acte més festiu, ja que hi ha conjunts musicals a Inca i Selva, divertiment a Caimari, representació teatral de la llegenda del Salt de la Bella Dona a aquest Salt, la qual cosa fa més esplaiós l'ascensió al sagrat santuari.

Ja a dalt, sobre les nou i a les ofrenes dels pobles, aquest cop Santa Maria del Camí ofrenà amb un cobretaula elaborat pel Taller de Teixits Bujosa. Més tard missa solemne.

I el retorn amb autocars o automòbils cap al poble, aquesta és la despesa que ha de sufragar el Grup Can Beia, i que han sol·licitat ajut a l'Ajuntament.

L'any que vé serà el 10^è aniversari de la pujada a Lluc, serà d'esperar algun acte més especial, per commemorar la durada d'aquest event.

«Una cinquantena de participants a la tirada. Uns vint i cinc foren premiats»

S'ARC

F O T O G R A F I A

Miquel Rosselló Amengual
Pl. Hostals, 22 - Tel. 14 01 05

VOLADA D'ESTELS

UNA QUARENTENA DE PARTICIPANTS

Un sol ben calent devers Ca n'Adrià, on s'iniciava la volada dels Estels. Aquest cop organitzat pel grup de Voladors d'estels, compostat per Antoni Crespi i Joan Antoni Salvà, comptant amb la col.laboració de Rafel Estarelles.

Gairebé uns quasi quaranta estels s'inscriviren, malgrat sols un poc més de la meitat aconseguí enlairar-se amunt.

El concurs es dividí en tres categories. La primera dels estels clàssics, de tres esquerdes, com són exagonals, rodes o bacallàs. Uns quinze participants. Fou el guanyador en Salvador Capó.

La segona, dels estels Estrella, uns 10 participants. Guanyador Julià Morro.

La tercera o especial, són els estels més treballats, tipus caera, Els més espectaculars i més difícils de montar i alhora d'enlairar. Guanyador Francesc Jaume.

El jurat fou compostat per tres persones de fora poble, de Biniamar, Bunyola i Mancor de la Vall, gent que no coneixia als participants, i que en principi podia ser més objectiva. El jurat ho tengué difícil, ja que tots els estels estaven molt ben fets, i la decisió era prou complicada.

Una de les novetats és que una vegada finalitzat el concurs, s'entregaren en calent els premis, sense autoritats. Hi hagué trofeus per a tothom. Els participants estaren molt contents d'aquestes novetats, segons ens comentaren els organitzadors. L'acte compta amb la col.laboració de cases comercials i de l'Ajuntament.

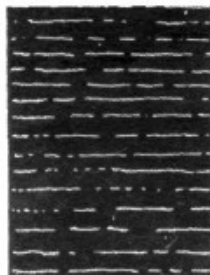
Els organitzadors ens comentaren que els estels es caracteritzaren enguany per un major coloriu i un perfeccionament en la construcció.

Caldria que de cara a la propera convocatòria, la gent s'animàs i s'aconseguís l'èxit de participació de fa tres anys, que concursaren -on ara ja hi passa l'autopista -gairebé 100 estels.

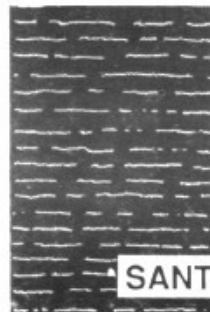
Dins les anècdotes, esmentar que una caera de Joan Canyelles grandiosa i espectacular es precipità cap a terra i s'espenya parcialment. I també que un estel del 1974 es presentà de nou, és l'estel de Joan Antoni Salvà que l'any 1974 guanyà, i que fins avui es conserva intactament.

SA SINI SA SINI

Café'

SANTA MARIA

EN POQUES PARAULES

INAUGURACIÓ DEL SUPERMERCAT SPAR

A inicis de setembre s'inaugurarà un nou supermercat de la cadena SPAR. Al local comercial, ample, hi ha carnisseria, xarcuteria, verdures, fruites i tots els productes dels supermercats en alimentació. Està al carrer Santa Caterina Thomàs. Cal ressenyar que han llogat les dependents entre joves santamariers.

ELS ZADIS I SIMONETA

El grup de música Canyamel —sempre seran Els Zadis— actuaren el propassat dimecres 12 de setembre al sopar del casament de Simoneta Gómez Acebo -Neboda dels Reis d'Espanya—. Acuaren al costat dels Valldemossa i de Lucio Barbosa. Sens dubte, actuaren a unes reals noces.

CLÍNICA DE SON

Francesca Canyelles, metge psiquiatra —Doctora en medicina i cirurgia— que s'especialitzà en neurofisiologia de la son a les Universitats de Lille i Montpellier, ha inaugurat una Clínica de Son dintre la Clínica Femenies. A aquesta clínica de son la doctora santamariera tractarà les afeccions de la son, com insomni, narcolepsia, hipersomnia, etc.

MOVIMENT COMERCIAL

Dins el capítol de tancaments, hem de constatar, que la botigueta del carrer Balanguera —dels milionaris—, poc temps després de la inauguració del supermercat tancà definitivament les portes al públic. També ha tancat la pastisseria Jamam.

A le soberttures properes, cal esmentar la pròxima reapertura del Forn Can Buc al carrer llarg, al maney hi ha rètol lluminós instal·lat —llàstima que estigui bàsicament en castellà—. I també d'un local comercial en obres devora Passatemps.

CIR DE NORUEGA SENSE PÚBLIC

A la matinada del dia devuit, començaren a comparèixer els camions del circ de Noruega, l'horabaixa sense haver fet quasi publicitat, ja tenien la carpa enlaire i feren dues sessions amb poc públic, l'endemà a l'hora de la primera sessió uns quants de santamariers, pocs per cert, hagueren de tornar-se'n a ca seva sense veure el circ, consolant els plors dels seus fills emperò amb les mil pessetes a la butxaca. La sessió es va suspendre per falta de públic.

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Cami de Coanegra s/n. - Tel. 62 02 79

VINS RUBI

ELABORACIÓ PRÒPIA

Celler:

Bartomeu Simonet, 4 - Tel. 62 00 68

ESCAPULONS

GUILLEM COLOMAR

CADA DIUMENGE A SA PLAÇA

GALERIA CA'N BRAHÓ

MARCS
QUADRES
MOTLURES

Quarter V^a
Tel. 62 01 26

NIELS NORGAARD

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

NAIXEMENTS

Catalina Miras Sastre (5.7.90)
Miquel Forteza Pericàs (16.7.90)
Noemi Hernández Fuentes (14.7.90)
Maria Magdalena Pizà Vaquer (1.8.90)
Enric Degollada Ripoll (18.8.90)
Miquel Canyelles Sunyer (4.9.90)
Manuel Pérez Tordillo (12.9.90)

DEFUNCIONS

Antoni Juan Coll (7.4.1922 - 29.6.90)
Francisca Garau vich (13.3.1905 - 18.7.90)
Gabriel Canyelles Mulet (2.7.1942 - 26.7.90)
Antoni Borràs Colom (6.5.1911 - 14.8.90)
Catalina Gelabert Rotger (21.9.1888 - 7.9.90)

MATRIMONIS

Juan Francesc Capó Martorell i Margalida Garau Rubí (23.6.90)
Germà Salvador Gil March i Maria Concepció Jaume Amer (7.7.90)
Vicenç David Fonollar Molina i Maria Pau Jaume Amer (7.7.90)
Vicenç Ferrer Vicedo i Margalida Quetglas Quesada (7.8.90)
Gabriel Pizà Mulet i Maria Antònia Ferrer Vidal (11.8.90)
Pere Bibiloni Mulet i Francisca Amengual Ordines (11.8.90)
Miquel Bauzà Torrens i Catalina Canyelles Bibiloni (8.9.90)
Joan Manuel Trujillo Castillo i Maria Carme Alvarez Bermejo (1.9.90)
Font: Registre Civil, 22 de setembre.

RECTIFICACIÓ

Al número 73 de coanegra, corresponent al més de juliol, a la secció de naixements hi figurava el nom de David Fullana Pérez, quan en realitat havia de dir David Frau Pérez.

QUASI 102 ANYS DE VIDA

Na Catalina tallant el pastís de la festa que el poble d'Alaró li dedicava al seu centenari.

Ens ha deixat na Catalina Gelabert Rotger després d'una llarga vida. Morir el dia 7 de Setembre a 10 dies de complir els 102 anys. Es una edat difícil d'aconseguir i además amb l'humor i forta salut que han caracteritzat la seva vida. No va planya el seu cos, ja que va fer molta feina per treure endavant els seus cinc fills després de quedar viuda als 32 anys.

Passar de viure a Caimari, a on va néixer, a Alaró dedicant-se a fer matalassos. Eren temps difícils, sols cobraven 12 peçes per fer un matalàs, per això aprofitava el temps al màxim preparant al vespre les teles. No es turà de fer-ne fins els vuitanta anys vengent després a viure aquí a Santa Maria amb la seva filla.

Pentura l'elixir de la seva vida varen ésser les herbes dolces que tan be preparava.

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

**HI HA QUI SEGUEIX LES TENDÈNCIES
I TAMBÉ QUI LES MARCA**

TARDOR / HIVERN 90-91

Bisbe Perelló, 4

**M
I
Q
U
E
L

S
A
S
T
R
E**

FORN

JAMAM

**PA NEGRE, BLANC, PANETS
BARRES
PASTISSOS, TORTADES, ETC.**

Carretera d'Inca

MIQUEL BARRERA

C/. de Sa Matança. Local C
07320 SANTA MARIA DEL CAMÍ
Tel. 14 02 79

AUTOPISTA

ELS PONTS DE L'AUTOPISTA

Al llarg del traçat de l'autopista per dins el terme municipal de Santa Maria del Camí hi haurà diversos ponts sobre les principals carreteres i certs camins secundaris. Posats en contacte amb els tècnics de la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori del Govern Balear no ens han pogut facilitar, de moment, la relació dels ponts al terme. Desplaçant-nos sobre el Terreny dels vials oberts hem pogut constatar:

- Pont sobre l'Autopista a la carretera de Sencelles.
- Pont sobre l'autopista a la carretera al cementiri, aproximadament als terrenys de Can Pau i Ca na Nisa.
- Pas subterrani -per sota de l'autopista- al camí de Passatemps.
- Pont sobre l'autopista a la carretera de Santa Eugènia.
- Pont sobre l'autopista al camí de Muro devers Es Bassol.
- Probable pas subterrani a la camada del terme.

RESOLTA LA POL·LÈMICA DEL PONT DEL CAMÍ DEL JARDÍ D'EN FERRER

A l'anterior edició de Coanegra informàrem de que hi havia una decisió pendent per part de la Direcció de les Obres de l'autopista de la COPOT, referent al traçat del pont número 2 sobre el camí del Jardí d'en Ferrer. Estudiats els informes pertinents elaborats pels tècnics -segons ens informa el Senyor Torres, Director de les Obres de l'autopista- s'ha pres la decisió, que ja és plenament ferma, de construir el dit pont cap el límit sud de la finca Es Pinaret. Decisió estrictament tècnica, ja que segons el Director de les Obres no s'afecta a nous veinats. Mirant els mapes afirma que possiblement una de les expropiacions ja fixades serà lleugerament superior -pocs metres- i una altra possiblement inferior. A més ens explica que quan es fa l'acte previ d'expropiació no es fa el justipreu de la indemnització perquè senzillament no es pot saber exactament la superfície expropiada, a vegades hi ha increments i a vegades decrements d'expropiació, i aquest és el cas. Aprofitant més l'antic traçat del camí del Jardí d'en Ferrer, es salva tot un terreny que quedava inservible d'una

finca. Segons el Director de les Obres de l'autopista, mirant en conjunt la construcció del pont -que és com els enginyers observen els plans d'obres- aquesta solució és la tècnicament més raonable i més eficaç, entre d'altres coses perquè s'expropia menys terreny que amb l'altre proposta. D'altra banda no sembla que implique una modificació pressupostària, és possible en tot cas un menor encariment de l'obra. Aquest pont és insignificant en el conjunt i al capdavant de tot aquest embull que ha sortit pels diaris sembla que hi ha enfrontaments personals entre veinats, que des de la conselleria (ens afirmà el senyor Torres) no s'han tengut gens en compte perquè les decisions es prenen en base a criteris estrictament tècnics.

qualitat balear s.l.

José L. Ferrer
FRANJA ROJA S.A.
Castellón
DESTILLERIAS SANTA MARIA

**DISTRIBUIM ELS LICORS DE SANTA MARIA
I ELS VINS DE BINISSALEM**

Rei Sanxo, 3

Tels. 14 00 17 - 62 01 66

CONSTRUCCIONS

MATEU GARCIA LLINAS

Cuartel, 1º, nº. 12 (Camí de Coanegra)
Telèfon: 62 08 83

ENTORN AL PONT DEL CAMI DES JARDI D'EN FERRER

Prec em permeteu exercir el dret de rèplica en nom propi i d'un grup de veinats afectats pel pont sobre l'autopista o pas superior nº 2, sobre l'escrit que envers a dit pont apareix en aquesta revista sota el títol: «La pol·lèmica del pont del camí d'en jardí den Ferrer».

Pensam que els santamariers i els lectors d'aquesta revista, no només no han estat informats a través de dit escrit, sino que s'ha pretés donar una visió parcial i mediatitzada del que nosaltres entenem que no s'ha d'interpretar como una pol·lèmica, sino l'exigència del compliment de la llei, i exposarem les raons que justifiquen la nostra exigència, acompanyades de la documentació que sia necessària:

I.-No es cert que, si es modifica el traçat del pont, no hagi noves expropiacions. Aquesta informació és rotundament falsa. Hi ha noves expropiacions:

-Parcel·la nº 741, polígon I, Marratxí.

-Parcel·la nº 744, polígon I, Marratxí.

-El mateix camí des jardí den Ferrer, que es de titularitat municipal.

II.-Nosaltres hem confiat en la serietat del projecte, en la forma que fou aprovat pel Parlament (15-X-87 i 27-IV-88) i presentat a informació pública, precisament per a que, dit projecte és legitimàs democràticament mitjançant aquesta participació ciutadana, la qual es materialitza a través de les pertinents al·legacions presentades a dit projecte.

Per imperatiu legal una al·legació s'ha de presentar en el terme que la llei estableix, ni al sr. Morales ni a altra ciutadà se li pot atendre una al·legació fora del temps establert, ja que si així fos de res ens serviria regir-mos per la llei.

III.-Si es fa una modificació del traçat, hi ha d'haver una declaració d'utilitat pública i una nova exposició, cosa clarament visible a l'article 12.2 de la llei 51/1974, de la llei de carreteres, i és ben clar que en aquest cas no hi pot haver de-

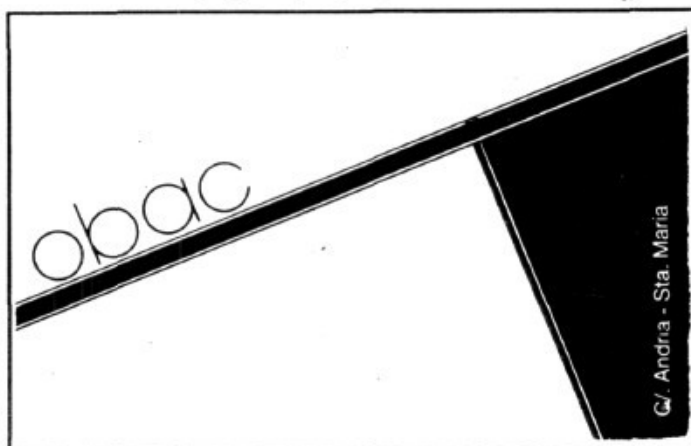
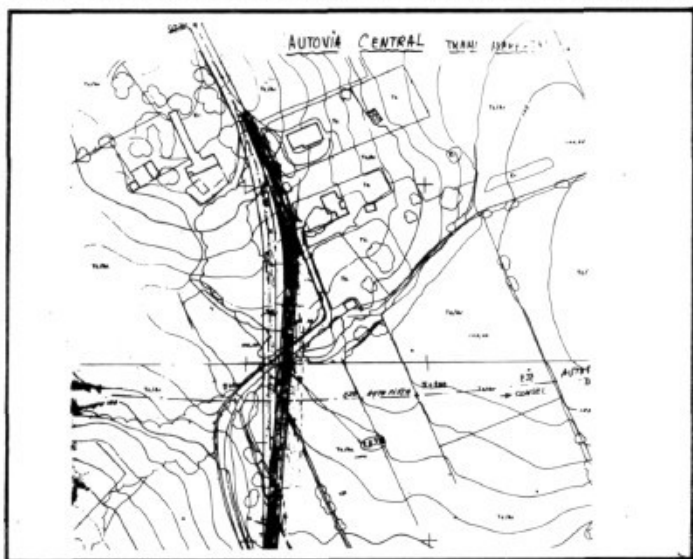
claració d'utilitat Pública, ans el contrari, de fer-se com desitja el sr. Morales l'obra s'encareix molt més, donat que, el camí d'enllaç amb el pont s'allarga uns 50 metres, l'aportació de materials per a nivellar dit camí seria molt superior i les obres públiques les pagam entre tots. Tot això per a que el sr. Morales tenguí el camí més alluny de casa seva malgrat això suposi s'hagi de fer ben endavant de les cases dels veinats.

IV.-Es una afirmació falsa que dit pont xapàs la finca des Pinaret i vos adjunt una fotocòpia del plànol d'expropiació per a major verificació, a on es pot veure que la zona del pont i el petit sobrant continuï al camí des Jardí queda expropiat i en conseqüència el sr. Morales ha estat indemnitzat per dit terreny. D'altra part a la zona del traçat del pont -segons projecte- ja foren talats els pins per Obres Públiques (una quantitat considerable) i es col·locaren les estakes segons el projecte. Al cap d'un mes, més o menys, es va modificar considerablement la col·locació de dites estakes, es clar dons que Obres Públiques fins fa poc temps tenia la intenció de fer-ho segons el projecte.

V.-Aquesta pretesa modificació s'ha fet d'esquena als altres veinats, també afectats pels efectes negatius de l'autopista, aquesta forma de procedir ha estat poc transparent ja que en una modificació que afecta a altres veinats, sembla que lo raonable es que siguin informats tots els afectats i amb el consentiment de tots i no a la conveniència d'un.

Nosaltres com a afectats, com a contribuents i com a ciutadans el que volem es que s'aclari aquest embull que no hem ocasionat, en tot cas el sr. Morales i a tenor de les seves declaracions algú del Servei de Carreteres. Per tant no es tracta d'un problema d'insolaritat entre veinats, en tot cas d'un problema d'indignació al veure que, havent confiat amb la llei -en aquest cas el projecte exposat públicament- és preten modificar en benefici d'un i evident perjudici dels altres.

En el vostre escrit es fa referència a l'opinió d'alguns enginyers del Servei de Carreteres, nosaltres no creim que els judicis i valoracions que feis en el vostre escrit, siguin atribuïbles a dits enginyers, ja que podrien denotar complicitat i

no l'esperit imparcial que ha de presidir a l'enginyer disposat a actuar d'acord amb els requisits legals i a fer bones carreteres. Es la llei la que ens ha d'emperar i ens ha de garantir els nostres drets, els de tots, i en aquest cas es clar que si es produís dita modificació -cosa que no creim- no s'haurien respectat els requisits legals.

Per acabar, en el vostre escrit citeu a un periòdic, dir-vos que han estat més d'un, els qui han donat notícia d'aquest succés i respecta a la informació que oferiu sobre el SECONA, també és parcial i incompleta, donat que, el que preten el sr. Morales ja ho va intentar fa sis mesos amb col·laboració amb el sr. J.L.I.M. efectuant la tala d'arbres i el moviment il·legal de terres amb la pretensió de modificar el traçat del camí municipal Camí des Jardí, de la qual cosa n'obra un expedient sancionador per infraccions urbanístiques a l'Ajuntament de Marratxí. Això també es va fer d'esquema als veïnats.

Aquesta rèplica només preten fer uns aclariments, ens ha sorprès que a aquesta revista aparegui un escrit que a més de donar una visió subjectiva i parcial d'aquests fets, acabi fent judicis d'intencions i valoracions. D'acord amb els objectius propugnats per la mateixa revista: informar i que en cas de conflicte, les parts en litigi puguin dir la seva sense excloure a ningú, agraïm i esperam la publicació del present escrit.

Signat: Guillem Morro Veny

Portaveu del grup de veïnats afectats per la modificació del pas superior n° de l'autovia d'Inca.
Marratxí a 17 de setembre de 1990

DEMANA CORRESPONDÈNCIA

Benvolgut senyor:

Graig Shergold és un al·lot de set anys d'edat que te un tumor cerebral i li queda molt poc temps de vida. Sa seva única ambició és entrar en el «Libro Guinnes de los Rècords» per esser la persona que més cartes ha rebut desitjant-li que es millori. Per tant, seriu tan amables d'enviar-li les cartes a:

GRAIG SHERGOLD
36 SELBY ROAD
CARSHALTON
SURREY SNB 1 LD
ENGALND

Per favor, enviau aquest requeriment a altres deu companyies de sa vostra elecció. Gràcies.

CERÀMICA
CAN BERNAT

C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ

TELÈFON 62 01 78

PUNTUALITZACIONS DE LA REDACCIO DE «COANEGRA» A LA CARTA DE GUILLEM MORRO

1.-No és cert que la nostra pretensió hagi estat donar una visió parcial d'aquests fets. Simplement ens posàrem en contacte amb dos dels enginyers responsables de l'autopista, el senyor González Ortea i el senyor Villalobos, i reproduïrem les seves manifestacions ben fidelment. En tot cas la visió «parcial» s'hauria d'atribuir a ells, cosa que suposaria una impertinència de cara a aquests senyors.

2.-La modificació del traçat del pont no suposarà noves expropiacions. Segons en Guillem Morro aquesta informació donada per noltros és rotundament falsa, però s'equivoqua perquè resulta que és rotundament certa, i ens va ser confirmada posteriorment pels mateixos enginyers responsables de l'autopista.

3.-Tampoc és fals que l'autopista xapàs la finca d'es Pinarret, com es pot veure al plànol adjuntat per Guillem Morro.

4.-En Guillem Morro no creu que els judicis i valoracions que es reflexen en el nostre escrit del passat número de «Coanegra» siguin atribuïbles als enginyers de l'autopista esmentats. Li recomanem que ho vagi a aclarir amb els mateixos enginyers, i així es podrà convèncer.

5.-La notícia respecte al SECONA no és parcial ni incompleta. Dèiem que en aquest organisme només hi ha una denúncia de tala no autoritzada contra J.L.I.M., i així és efectivament.

CONCLUSIO: No ens hem inventat res. Tot lo que publicàrem en el passat número i en aquest mateix número de Coanegra és exactament lo que mos han dit els enginyers de l'autopista. Noltros no hem afegit ni llevat una coma, i posam als mateixos enginyers per testimoni. En Guillem Morro s'ho hauria de pensar dues vegades abans d'acusar-nos de donar informació falsa, perquè no hi ha res més lluny de la nostra intenció que enganyar els nostres lectors. Segurament al Sr. Morro li hauria agradat que la nostra «objectivitat» coincidís amb els interessos que ell defensa, però no el podem ajudar. Si és cert que a vegades ens hem equivocat i hem hagut de rectificar, no ho és menys que en el cas que ens ocupa consideram que la nostra tasca informativa ha estat correcta, i la mantenim plenament.

Sa Perxa

tota casta d' embotits,
formatges i patés
pollastres a l' ast

Tel. 62 11 17

CASA DE LA VILA

APROVACIÓ INICIAL DEL PRESSUPOST PER A 1990

En el Ple del dia 7 de setembre de 1990 es va aprovar el pressupost de l'Ajuntament per a 1990, que ascendeix a 114.813.732 ptes. Com a dades més destacables es pot parlar de l'augment de les partides dedicades a cultura, a escoles, l'augment notable de les subvencions a entitats culturals i esportives, l'augment en acció social, i la inclusió d'inversions dedicades al cementiri i acondicionament de places i carrers.

L'AJUNTAMENT ACORDA CREAR TRES NOUS LLOCS DE TREBALL

En el mateix Plenari es va aprovar la creació de dues places de peó amb contractació laboral i una altra plaça d'auxiliar de policia local. Segons el batle la necessitat dels dos peons es produeix a partir del fet que a la plantilla actual hi ha dos capotassos i cap peó, i en canvi cada dia les tasques de manteniment dels serveis i obres municipals augmenten.

La contractació del nou auxiliar de policia és una conseqüència de la legislació de la Comunitat Autònoma, i una necessitat per tal d'atendre les funcions de la policia local.

NA MARGALIDA COLOM ROSSELLÓ, NOVA REGIDORA DE L'AJUNTAMENT

En el Plenari del dia 13 de setembre va prendre possessió com a regidora de l'Ajuntament na Margalida Colom Rosselló, nova regidora del Partit Popular en substitució d'en Gabriel Mesquida. Na Margalida Colom és una persona que durant anys ha duit a terme una activa labor en el camp juvenil, sobretot a través del Grup Migjorn.

Després de prendre possessió, el batle va felicitar la nova regidora, destijant que la seva presència a l'Ajuntament sigui positiva.

NOU SERVICI DE RECOLLIDA DE FEMS

Estudi
fotogràfic
Llorenç
Frontera

Plaça Hostals, 44
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. 14 00 52

PRESSUPOST 1990

INGRESSOS

Cap. I. «Imposts Directes»	31.485.600
Cap. II. «Imposts indirectes»	8.540.000
Cap. III. «Taxes i altres ingressos»	28.199.525
Cap. IV. «Transferències corrents»	31.440.000
Cap. V. «Ingressos Patrimonials»	1.200.000
Cap. VI. «Alienació d'inversions real»	12.000.000
Cap. VII. «Transferències de capital»	7.000
Cap. VIII. «Actius financers»	1.581.607

TOTAL 114.813.732

DESPESES

Cap I. «Remuneracions de personal»	31.862.133
Cap. II. «Compra de béns corrents i de Serveis»	51.320.318
Cap. IV. «Transferències corrents»	5.656.193
Cap. VI. «Inversions reals»	19.802.000
Cap. VIII. «Variació d'actius financers»	1.000
Cap IX. «Variació de passius financers»	6.172.088

TOTAL 114.813.732

PER A FORA VILA

L'Ajuntament ha acordat posar en marxa, a partir del mes d'octubre, un servici de recollida de fems a la zona de Fora Vila. Aquest servici es realitzarà a través de la col·locació de 17 nous contenidors distribuïts per Can Dolç, Can Franco, Camí de Coanegra, Camí de Sa Siquia, i altres indrets. De moment aquest servici tindrà un caràcter experimental, durant els mesos d'octubre, novembre i desembre d'enguany, per a consolidar-se l'any que ve, si té acceptació entre els veïnats.

SELECCIÓ D'UN TREBALLADOR O TREBALLADORA FAMILIAR PEL SERVEI

passatemps
articles per a esports

futbol, bàsquet,
tenis, pesca...

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST DE L'AJUNTAMENT

Any	Milions	diferència any anterior	% augment any anterior
1983	30	--	--
1984	35	5	16'6
1985	44	9	25'7
1986	56	12	27'2
1987	74	18	32'1
1988	85	11	14'8
1989	108	23	27
1990	114	6	5'5

D'ATENCIÓ DOMICILIÀRIA

La creació d'un Servei d'Ajuda Domiciliària pot ésser una passa molt important per tal d'atendre aquelles persones majors necessitades, que per no tenir mitjans econòmics, o per manca de familiars directes, es troben en unes males condicions de vida. El Servei cobrirà no tan sols la neteja i el menjar, uns dies a la setmana, sinó que també farà funcions de companyia, ajudes diverses, compres, etc.

Davant la conveniència de posar en funcionament el Servei l'Ajuntament vol contractar una persona per a fer les funcions de treballador familiar. Aquest Servei es fa través d'un conveni amb l'INSERSO, i amb la col·laboració del Consell Insular.

SEGUEIXEN ARRIBANT FACTURES DE LES FESTES

L'arribada de factures de tota casta a l'Ajuntament per despeses de les festes se segueix produint de manera constant. Pel que es veu una pràctica habitual per disminuir en aparença el pressupost de festes ha estat carregar les despeses a altres partides (atencions culturals, valors...) Hi ha despeses que són evidents i justificades, però n'hi ha d'altres que ens deixen més sorpresos, com són les noves factures de Espectacles Trui, que en concepte d'instal·lacions de so i altaveus s'acosten al mig milió de pessetes. Això qualcú ho hauria d'explicar. Si se segueix així les despeses en les festes passades aviat superaran tots els records.

UNA VORERA QUE HA COSTAT UN MILIÓ DE PESSETES

Cosruccions Santa Maria S.A. ha efectuat una obra -una obra necessària- de construcció d'una vorera, en el carrer Ramon Llull, per valor de 998.744 pessetes. El nou equip de Govern ha quedat sorprès davant aquesta factura, sobretot en no trobar cap casta d'expedient de contractació d'aquesta obra, i també perquè habitualment les voreres de nova creació s'havien realitzat amb la participació econòmica dels veïnats. Mentrestant la partida pressupostària dedicada a manteniment de la via pública ha quedat pràcticament sense recursos eco-

nòmics.

PRECS I PREGUNTES DEL PP

El PP va efectuar diversos precs i preguntes a la sessió ordinària del passat dia 13 de setembre. D'una part es va demanar sobre les obres de construcció de 10 noves tombes al cementeri, que en opinió del PP són antiestètiques i poc adequades. També es va demanar pel pagament de determinades factures a Construccions Santa Maria, i es va sol·licitar una sala de l'Ajuntament pels regidors del PP.

En aquests precs i preguntes del PP es va produir un viu debat entre els diversos grups. Pep Estarelles va demanar que no es produís debat, ja que en els precs i preguntes això no correspon. El batle Mateu Morro va respondre que permetia que es dugués a terme aquell debat per tal d'afavorir la participació de l'oposició en el Plenari.

Va ésser una discussió curiosa ja que el cap de l'oposició demanava menys participació, cosa poc habitual.

SUBVENCIONS 1990

Revista Escola.....	35.000
Bàsquet.....	250.000
Club ciclista.....	63.000
Club Futbol.....	250.000
Talls Novells.....	35.000
Escola M. Mateu.....	35.000
Grup Coanegra.....	30.000
Canyamel.....	30.000
Grup Migjorn.....	50.000
Revista Coanegra.....	36.000
APA Col·legi Ramon Llull.....	75.000
APA Col·legi Públic.....	75.000
Petanca.....	28.000
Associació 3 ^a Edat.....	110.000
Ermite i Lluc a peu.....	50.000
Societat de caçadors.....	30.000
AFCAT.....	30.000
Banda de música.....	150.000
Coral.....	25.000
Material didàctic català.....	100.000
Festa vells.....	50.000
Festa setembre.....	175.000
Grup teatre s'Escoleta.....	35.000

fusteria

Bartomeu Canyelles Rubí

**TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL**

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

L'AJUNTAMENT INFORMA

SERVEI D'AJUDA DOMICILIÀRIA

L'AJUNTAMENT DE SANTA MARIA HA CREAT UN SERVEI D'AJUDA DOMICILIÀRIA PER ATENDRE LES PERSONES MAJORS I MINUSVÀLIDES, AMB DIFICULTATS PER A VALER-SE D'ELLES MATEIXES (PER RAONS ECONÒMIQUES, PER MALALTIES, PER MANCA DE FAMILIARS PRÒXIMS).

AMB AQUEST SERVEI ES PRETEN AJUDAR EN LES TASQUES DOMÈSTIQUES (NETEJA, MENJAR, ETC), I DUR A TERME UN SEGUIMENT DE LES NECESSITATS D'AQUESTES PERSONES.

LES PERSONES QUE VULGUIN INFORMAR-SE SOBRE AQUEST SERVEI ES PODEN DIRIGIR A LA CASA DE LA VILA, DEMANANT PER L'ASSISTENT SOCIAL, ELS DIMARTS I ELS DIJOUS DE 11 A 14 HORES.

AJUNTAMENT DE SANTA MARIA

ESCOLA MUNICIPAL DE MUSICA

MATRICULA DEL CURS 1990-91

ES POT MATRICULAR DE:

- SOLFEIG
- PIANO
- CANT CORAL

LES CLASSES S'IMPARTIRAN ELS DILLUNS I DIJOUS A PARTIR DEL PROPER 4 D'OCTUBRE

INFORMACIÓ I MATRICULA: TOTS ELS DILLUNS DE 6 A 7 DE L'HORABAIXA, EN EL LOCAL MUNICIPAL (PLAÇA ESPANYA, S/N)

PLACES LIMITADES

AJUNTAMENT DE SANTA MARIA

MARGALIDA COLOM, NOVA REGIDORA

Dia 13 de setembre va prendre possessió del càrrec de regidora de l'Ajuntament de Santa Maria na Margalida Colom Rosselló, que es va presentar a les eleccions municipals de 1987 al número 7 de la llista d'Alianza Popular. Després d'haver-se produït una dimissió d'un membre de l'esmentada candidatura, li ha arribat el torn a na Margalida, que és la tercera dona que ocupa al càrrec de regidora a Santa Maria. A més, per primera vegada dues dones formen part al mateix temps del Consistori santamarier.

Na Margalida té vint-i-quatre anys, i és per tant el membre més jove de l'Ajuntament. És monitora responsable del Grup d'Esplai Migjorn des de l'inici d'aquesta entitat, ara fa nou anys. També es una persona molt vinculada al món del Bàsquet santamarier. Un temps va ésser jugadora, i darrerament és delegada d'un equip o altre. La temporada passada ho va ésser de l'equip senior femení, i enguany fa comptes de seguir essent-ho. Varem mantenir una breu conversa amb ella perquè ens donàs les seves primeres impressions:

-Encara no puc contar gaire cosa només he assistit a un plenari, el de la meua presa de possessió, i la veritat que amb els nírvis del moment no puc dir massa com va anar. Tenc ganes de fer feina, però encara no sé com anirà, que podré fer.

-Per què penses que hi ha tan poques dones dins la política local?

Les dones encara estam poc mentalitzades de que tenim possibilitats. També per allò de què diran. Encara costa aficar-se enmig, i la dona és més reticent.

-I els joves, per què també n'hi ha tan pocs en política?

-Veig que els joves no demostren tenir preocupacions, inquietuts per participar, no tan sols en política, els joves no participen en cap altra cosa. Mira, per exemple, les carrosses: enguany aixímateix n'hi havia qualcuna de gent jove, però en general es mouen molt més la gent major.

-Creus que des de dins l'Ajuntament es pot dur a terme accions per als joves?

-Costarà molt organitzar els joves, ho faci qui ho faci. Serà difícil al principi, però s'han d'acostumar al fet que també són part del poble. S'ha d'organitzar allò que els joves vulguin i demanin.

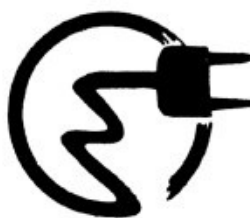
-Gràcies per atendre-mos. No hem duit «cassete», però procurarem que les respostes quedin ben transcrites.

-Sí, per favor, no m'agradaria que ningú me mal interpretàs. Si hi ha una cosa que m'agradaria, és que quan surti de l'Ajuntament me pogués seguir saludant amb tothom, no mesclar qüestions personals en tot això. L'altre dia, per exemple, membres de la majoria municipal em varen felicitar pel meu nou càrrec, i això trob que està molt bé, poder mantenir relacions cordials tant amb els del meu grup municipal com amb els altres.

Mateu Vich

JOAN FORTEZA CAMPINS

Instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
bombes submergides

Carrer Bartomeu Pasqual, 4 A - Tel. 62 09 39

BALESA

AGRUPACIÓN BALEAR, S.A.

TROSSEJADORA DE GARROVES
ADOBS

PRODUCTES AGRÍCOLES
INSECTICIDES, RATICIDES, FUNGICIDES

VENDA AL DETALL
A PREUS DE MAJORISTA

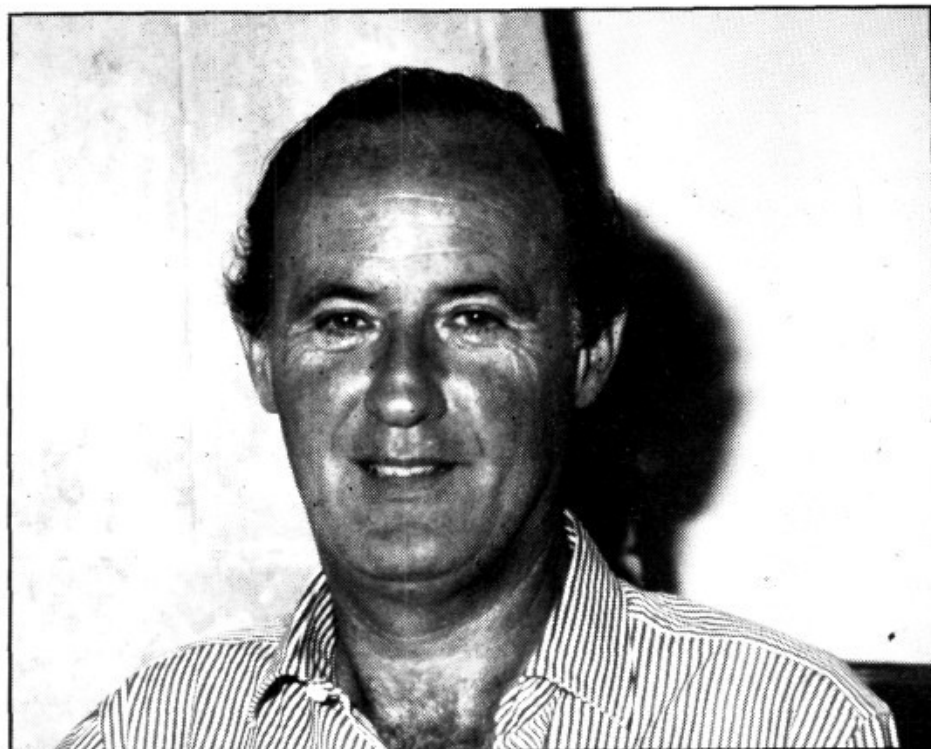
Carretera Palma - Inca Km. 13,8 - Tel. 62 03 50 - SANTA MARIA DEL CAMÍ

ENTREVISTA

JOSEP FRANCESC CONRADO: LA NISSAGA DELS BANQUERS GENOVESOS

La història de la nissaga del nostre entrevistat d'aquest mes arranca de ben lluny, tant en el temps com en l'espai. Ens hem de situar a la ciutat italiana de Gènova i a les primeries del segle XVII. En aquella època Gènova era considerada la capital europea de la plata, que arribava al seu port a través de Barcelona. Aquesta circumstància propiciava el fet de que hi hagués establides riques famílies de banquers, entre les quals es trobava, precisament, la dels Conrado. Però al mateix temps la ciutat italiana es trobava sacsejada per un conflicte característic d'aquella època: les lluites entre els anomenats «gibel·lins», partidaris de l'Emperador, i els «güelfs», partidaris del Papa.

Els Conrado es varen veure en la cruïlla històrica de prendre partit pel bàndol que fou finalment derrotat i això els obligà a deixar la que fins aleshores havia estat la seva pàtria. Arribaren a Mallorca, que aleshores mantenia estretes relacions comercials amb Gènova, i s'hi establiren. Encara una branca de la família va romandre a Gènova i es pot trobar el seu panteó a l'altar major de la Basílica de l'Annunciata, una de les joies de l'arquitectura genovesa del segle XVII. Un segle, per cert, que podríem qualificar -mig en broma, naturalment, però amb un significat específic- com el «segle d'or» de l'arquitectura santamariera, el moment en què es conformà el casc urbà de la nostra vila amb

una sèrie de cases de senzill caràcter popular però d'estimable valor que, dit sia de passada, en alguns casos han estat fetes malbé per gent ignorant o poc escrupolosa. No és el cas, sortosament, de Can Conrado, que presenta un aspecte excel·lent, no debades és en Josep Francesc l'encarregat de que sigui així, amb aquest claustre per al que sobren paraules per definir el seu encant i que va ser recentment declarat bé d'in-

terés cultural amb categoria de monument pel Consell de Ministres, tal i com ja va informar puntualment «Coanegra» en el seu dia.

Però tornem a la nostra història. Ja va ser el segon Conrado mallorquí, concretament en Joan Andria Conrado i Bel·loto, qui adquirí propietats a la nostra vila a principis d'aquest segle XVII tan important en la història de Santa

MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO

CARRER DE L'ESGLÉSIA

FORN - PASTISSERIA

BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 12 08

«M'aixec cada dia a les set del matí per a anar córrer en bicicleta».

Maria del Camí. Precisament fou aquest personatge qui donà origen al topònim vigent encara als nostres dies de «Ca'n Andria», segons ens explica en Josep Francesc. I el 1682 va ser Esteve Conrado i Dalabau qui va donar impuls definitiu a l'establiment del Convent dels Mínims vora el casal de Can Conrado. D'aleshores a ençà la presència d'aquesta família a Santa Maria ha estat constant.

Fins aquí els antecedents que en Josep Francesc ens ha anat explicant a petició nostra, però ja és ben hora de que ens centrem en el protagonista de la nostra entrevista. Uns dies abans, comentant que per a aquest número aniré a veure en Josep Francesc Conrado de Villalonga algú em va comentar: «Ah! és aquest senyor que sembla en Giscard d'Estaigne». Bromes apart, en Josep Francesc presenta un aspecte que no té res que veure amb la imatge tradicional del banquer panxarrut que es passa tot el dia darrera una taula de despatx fumant-se un puro.

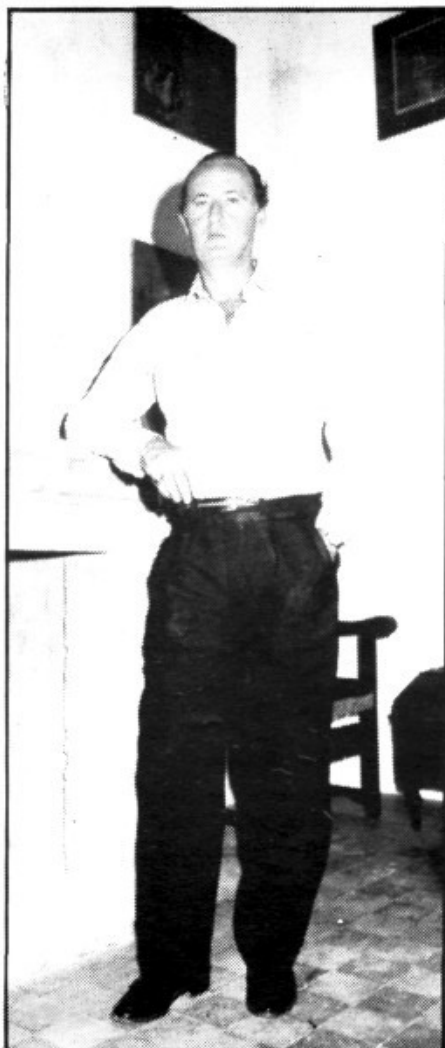
-Quin és el vostre secret per mantenir-vos tan en forma, als 50 anys?

-No fum, no bec, i faig molt d'exercici. Cada dia em peg unes pallisses tremendes, m'aixec a les 7 del matí i vaig a fer quilòmetres en bicicleta, i després encara una taula de gimnàstica. Això no vol dir que qualsevol dia em pegui qualche cosa i em mori, però és cert que mentrestant fer una vida sana et dona qualitat de vida. D'altra banda, aquesta idea del banquer gras i apoltro-

nat ja no s'usa.

-Teniu raó: basta veure el Mario Conde.

«Sta. Maria era un poble encantador. Desgraciadament, el progrés l'ha malmés bastant».

-Per exemple.

Ens trobam al jardí de davant l'església, presidit per «L'arbre de la Bella Ombra» un racó que ens comenta que és de la seva especial predilecció perquè aquí encara hom pot descobrir la sensació de trobar-se en ple segle XVII.

-Quins records teniu de la vostra infantesa aquí?

-L'entreteniment de les famílies en aquella època consistia en anar-se'n a passar l'estiu a la ruralia. Cada any nosaltres passàvem un mes i mig o dos aquí. Per nosaltres, els nins, era un motiu d'alegria estiuçar al poble. Aquí jugàvem sota aquest increïble i anti-quíssim «Arbre de la bella Ombra», amb aquest tronc múltiple que sembla fet aposta per a l'entreteniment dels infants. Totes les generacions de Conrados ens hem enfilat i hem jugat amb aquest arbre. Record que també passàvem alguns horabaixes entretinguts simplement en comptar els cotxos que passaven per la carretera, i si en passaven tres en tota la tarda ja eren molts. Aquí no hi teníem ni telèfon, en vida de mon pare.

Sta. Maria era un poble encantador aleshores. Actualment, per desgràcia, el progrés l'ha malmés bastant.

En Josep Francesc cursà els seus primers estudis i el Batxillerat al Col·legi de Nostra Senyora de Montision, dels Jesuïtes, a Ciutat. Després de passar per les Universitats de Barcelona i Madrid es llicencià en Dret, i posteriorment va fer el doctorat a Palma.

-Quin tipus de vida professional heu menat?

-Bé, la meua formació és jurídica, però només durant els primers anys vaig tocar aspectes estrictament jurídics. Ben prest vaig entrar en el món de les finan-

LLORENÇ SANS

Reis Catòlics, 59 4.ª - 1.^a
Telèfon 24 68 74
Palma de Mallorca

Instal·lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal·lacions BOMBES
SUMERGIDES

Carrer Casasnovas, 21
Telèfon 62 06 02
Santa Maria del Camí

MIQUEL SANTANDREU

*Vespinos - Mobylettes
*Moto-serra ECHO
*Moto-cultor PIVA
*Vespa

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

ces, que de fet també guarda una relació amb aspectes jurídics. El que passa és que, paral·lelament a les meves activitats professionals, he mantingut una intensa activitat en el terreny cultural, impulsada per la meua gran afició a la història i al coneixement i conservació del patrimoni artístic. Concretament, vaig ésser el Conservador del Palau Reial de l'Almudaina, i com a tal també vaig ésser el responsable de les importants obres de restauració del Palau, etapa que he volgut recopilar en un llibre que

«Les meves activitats culturals em serveixen de descans».

aviat serà publicat sota el títol «El Real Sitio de la Almudaina, Palacio de los Reyes de Mallorca», que està escrit en castellà però que si té èxit esper que pugui traduir-se al català, en el qual faig un repàs a la història de Mallorca a través de l'Almudaina, des de la prehistòria passant per l'època romana, visigòtica, musulmana i cristiana fins a arribar a l'actualitat. Aquest volum inclourà una descripció detallada i completa del Palau acompanyada d'una bona il·lustració fotogràfica.

Enguany en Josep Francesc ha saltat dues vegades en poc temps a les pàgines dels diaris, curiosament amb motiu d'aquesta doble activitat financera i cultural. El passat mes de Maig ingressà com a membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts, i a finals de Juny va ser anomenat Delegat per a Balears de la nova «Super-Caixa» sorgida de la fusió entre la «Caixa de Pensions» i la «Caixa de Barcelona».

«Assumir el càrrec de Delegat de la nova «Caixa» suposa un gran repte».

-Ens podrieu fer una valoració del vostre anomenament com a delegat de la nova «Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona»?

-Aquest és un tema d'una gran importància i responsabilitat, no hi ha dubte. Puc dir que per a mi suposa una doble satisfacció en primer lloc com a financer i en segon lloc pel fet de tenir una oportunitat de prestar un servei a una institució fortament arrelada a les illes que endemés destina els excedents a obra social i cultural.

-Tot això a canvi de patir un «stress» impressionant, suposo...

-Es molta feina i molt intensa.

-Potser la vostra dedicació cultural us serveix de «relax»?

-Efectivament. Les tasques que vaig desenvolupant en el terreny de la cultura, tot i ésser força laborioses, em serveixen de descans. Per això em resulten no només compatibles sinó que fins i tot jo les consideraria com un bon complement a la meua activitat professional. Sense anar més lluny tenim l'exemple de Sánchez Asiaín, un dels banquers més importants de l'estat, protagonista de primera línia en la fusió del «Banc de Bilbao» i el «Banc de Vizcaya», que també és acadèmic de Belles Arts.

-Per cert, aquesta afició vostra per les coses de la cultura d'on parteix?

-No hi ha dubte que factors externs influeixen, però també és possible que hi hagi alguna cosa genètica, sobretot si tenim en compte que els meus majors ja

foren acadèmics i treballaren en aquest camp. Es mal de dir.

-Vos vàreu ocupar durant quatre anys el càrrec de Conseller de Cultura en plena transició. Com va ser?

-Era un moment històric de gran transcendència en el qual era especialment important creure en un Estatut d'Autonomia i en una autonomia que s'havia de recobrar i reconstruir, i al mateix temps creure en la democràcia per demostrar que la democràcia era millor, cosa que aleshores no estava tan clara. Em proposaren de participar en aquest procés i vaig acceptar per un sentit de la responsabilitat que em podia pertocar en la definitiva afirmació d'aquestes idees. Vaig ingressar a la Unió del Centre Democràtic, partit en el qual vaig militar fins a la seva descomposició, i vaig procurar durant la meua etapa de Conseller de Cultura dur endavant les tasques que ens havíem proposat. Em tocà de resoldre dos temes molt pol·lèmics en aquella època -estam parlant dels anys 78 o 79- com eren la qüestió de la llengua i la qüestió de la bandera. pel que fa a la llengua, la de-

«Vaig dedicar-me a la política perquè calia reconstruir la democràcia i l'autonomia».

fensa de la introducció de la llengua catalana a l'Estatut em va suposar un elevat cost a nivell personal perquè en aquells moments, per falta d'informació, encara hi havia molta gent que no era capaç de comprendre que el català és la nostra llengua, problema que afortunada-

Neteja de pous negres

Pastor

Tels. 62 04 49 - 62 08 47
Prolongación Mesquidas s/n. 2º - 1ª.

Santa Maria

Tallers d'Automòbils

Martín Cañellas Ferrando

REPARACIÓ DE AUTOMÒBILS EN GENERAL
—ESPECIALITAT EN RENAULT—

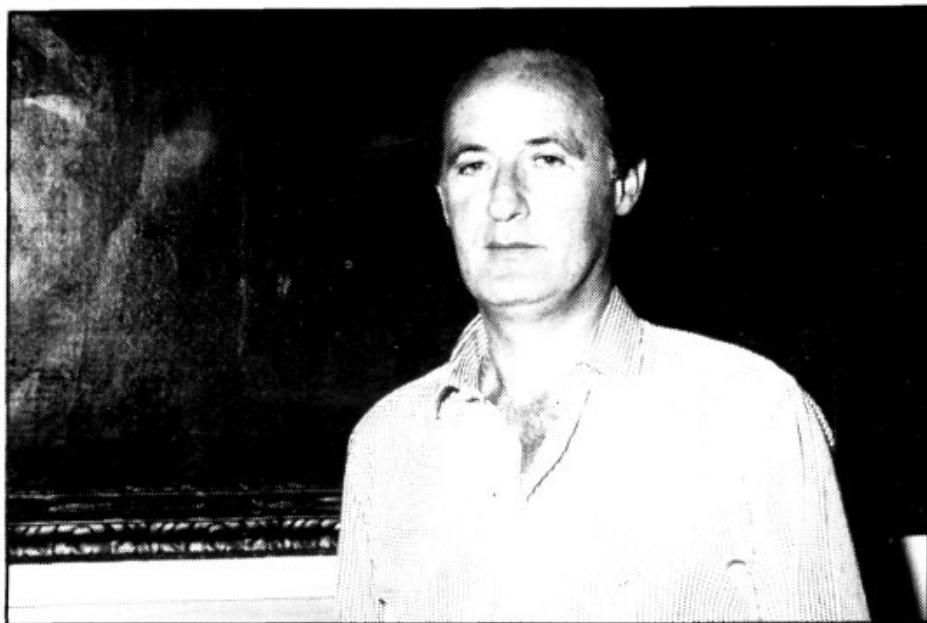
TALLER
AUTORITZAT

**VENDA
D'AUTOMÒBILS**

Bernat Sta. Eugènia, 71
(Ctra. d'Inca)

Tel. 62 06 74 SANTA MARIA DEL CAMÍ

dament consider que avui en dia està bastant superat. Quant a la bandera, es va imposar la que és actualment oficial, que és la que jo entenc com a tradicional del Regne de Mallorca, front a aquells que defensaven la senyera quatribarrada i a aquells que no volien ni bandera.

(Arribats a aquest punt, farem un paréntesi per manifestar que vàrem tenir la temptació de discutir amb el Sr. Conrado el tema de la senyera, que sempre ens ha semblat, i així ho exposàrem ja en aquells anys a «Coanegra», que no va ser resolt amb prou rigor històric, perquè consideràvem i encara ara n'estam convençuts que l'única senyera legítima per a les nostres illes és la quatribarrada. Però deixàrem córrer el tema perquè evidentment no era el moment apropiat d'abordar-lo i perquè tampoc el consideram de gaire importància).

-Per què es va desfer la U.C.D.?

-Pens que el servei que s'havia proposat prestar aquest partit era tan difícil de dur a terme que per força alguna cosa havia d'anar malament. El gran esforç que va suposar ordenar la transició va provocar un desgastament enorme i em sembla que aquí hi trobaríem la causa que en podríem dir «filosòfica» de la desfeta. Com a causa més immediata jo diria que tothom atacava a la U.C.D., i resistir resultava extraordinàriament dur.

-Per què no seguíreu en la política després d'allò?

-Jo vaig mantenir-me sempre al marge

«Can Conrado és per a mi un lloc entranyable».

quan es va produir l'esqueixement en diferents grups no vaig voler participar en cap perquè d'alguna manera jo ja havia satisfet la meua curiositat política. Es cert que vaig tenir ofertes per continuar, fins i tot forces de dreta em proposaren de presentar-me com a candidat a la batlia de Palma, però no va interessar-me.

-Veni sovint a Santa Maria?

-Un horabaixa cada setmana com a

«Vaig defensar la llengua catalana a canvi d'un elevat cost personal».

mínim. M'agrada molt cuidar-me de Can Conrado. Aquí hi tenim l'arxiu de la família i, en definitiva, aquí sempre hi trob motiu d'entreteniment. Però sobretot pesa el fet de que per a mi Can Conrado és un lloc entranyable i sempre hi estic a gust. Només em sap una mica de greu la degradació de l'entorn immediat, en la qual la nostra família hi té la seva part de responsabilitat perquè al cap i a la fi són terres que posaren a la venda.

S'ha fet tard i en Josep Francesc ha de tornar a Ciutat. Ara que ocupa un càrrec de tanta responsabilitat és una persona molt ocupada. Per això li agraïm especialment que ens hagi dedicat aquests minuts. Li desitjam tota mena de ventures en aquest nou repte professional que ha assumit, i ell ja sap que la revista «Coanegra» queda a la seva disposició. Fins sempre.

Text: Joan Serra Mercadal

Fotos: Rafel Pizà Ordines

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETs - SAUNES - COMPLEMENTs

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

Barceló i Combis, 10

PALMA DE MALLORCA

Telèfon 46 52 11

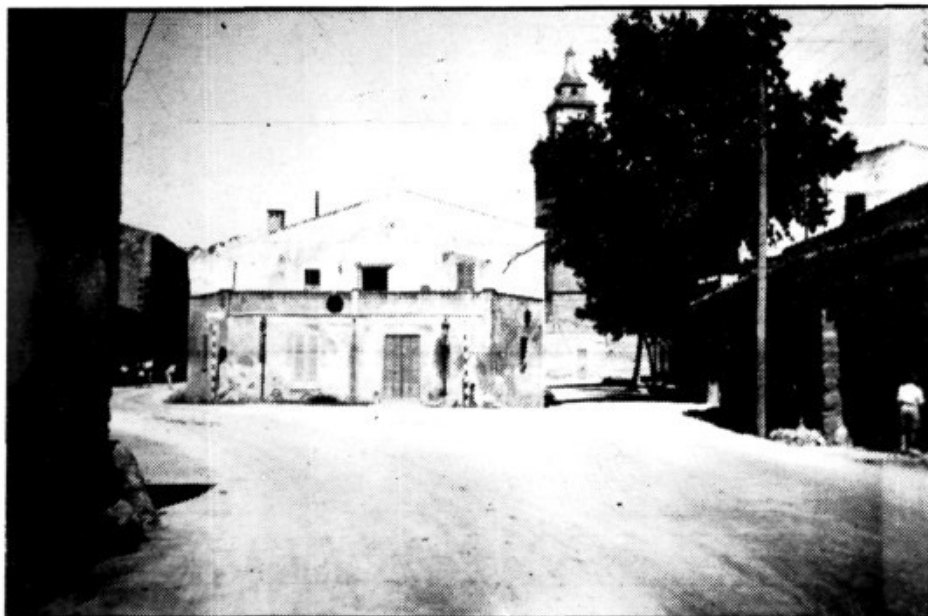
**SA
GERRERIA**
CERÀMICA SERRA

**Carretera d'Inca
Tel. 62 01 71**

S'ILLETA DE CAN MIG (II)

La part de la casa que mirava cap a la Ciutat, i que pertocà a Joan Pont de la Terra, quan se feu la divisió del casal, va ésser administrada per son propietari fins a la seva mort. La finca passà a son germà Nicolau, i d'aquest la va heretar son fill Miquel Pont de la Terra, també tintorer, com tots els demés de tal família. Aquest darrer no tingué interès en posseir la propietat i quan trobà un comprador la traspassà. El nou adquirent fou un de Santa Maria del Camí, ferrer d'ofici i de nom Jaume Capó, fill de Jaume, també ferrer, però natural de Binissalem, que feia ja molts anys s'havia traslladat al nostre poble. Se feu el contracte dia 13 de març de 1695 amb el notari Antoni Moll. Diu el document: «Jo Miquel Pont de la Terra venc unes cases i trast de prop de dos metres d'amplària i set de llargària al lloc dels Hostals». El citat solar quan l'edificaren, temps posterior, la casa prengué el nom de Can Bufil, i aquest propietari se dedicava a adobar bicicletes a principis del present segle. La casa de l'illa que se vengué confrontava amb la dels hereus de Jaume Antoni Fiol, notari, dita Can Mig. L'adquirent hagué de pagar dues centes lliures per la casa i el trast veinat, però separat per el carrer dit de Sóller. Com no tenia diners suficients, va manllevar cent lliures a son amic Sebastià Lladó, i les altres tantes a diverses persones. El nou propietari dugué el negoci de vinificació, puis disposava d'un gran cup i botes congrenyades abastament. Però no tingué llarga vida, i feu hereu a son germà Jaume que era Doctor en Medicina. Feu el testament dia 22 de maig de 1717 davant el notari don Guillem Bestard.

El nou propietari morí jove i sens successors, per la qual cosa designà per nou posseïdor de la casa a son germà Mateu, el qual capbrevà dites pertenençies dia 5 de novembre de 1725, i diu el document: «Denuncia tenir un trast i cases dites el Cellar, al lloc dels Hostals». També fa constar que les cases confronten amb les de la família Fiol, anomenades Can Mig, i el trast amb les de Rafel borràs, avui de Can Crespí.

Illeta de Can Mig, porxada de Can Mort i campanar del Convent dels Mínims

Passaren els anys i aquesta part de l'illa que mirava vers de la Ciutat l'adquirí don Bartomeu Far, el qual la capbrevà dia 12 de setembre de 1811. De dit nou propietari passà per donació a son fill don Miquel, doctor en Medicina, el qual la traspassà a Bartomeu Ordines i Ordines, vesí de dita vila amb censal de 12 lliures al 3% pagador als hereus de don Guillem Fortesa àlies Diego; les confrontes són: per tres parts amb camins i a l'altre amb casa de Miquel Parets, àlies Mig. «Vos venc dites cases per 318 lliures, de les que he rebudes 68 en este acte, i les restants 150 les me donarà el comprador per les festes de Sant Jaume del present any de 1818, i si no les me donau quedarà sens efecte el present acte». Des d'aquest moment les cases de dita part de l'illa prengueren el nom de l'àlies Millo que era el del nou propietari, i de aquell dia ja se digué Can Millo.

ACTIVITATS DELS PROPIETARIS

Els qui foren propietaris de la part que mirava cap a Inca, feren una distribució de la casa consisten en una taver-

na per atendre als visitants provinents de la Ciutat o d'Inca. Allà trobaven tot el que desitjaven per satisfer les seves patències ja fossen per dinar, berenar, etc. També s'obtenia vi al celler, que era dels majors del moment a la nostra vila. Els traginers podien tenir les bísties dins les estables situades als solars que ara són el cafè Comerç. Els carros estaven baix les porxades molt llargues a la part del camí dit de Sóller. També se disposava d'uns dormitoris per si convenia passar la nit. El tràfec de carros era intens, com també el de galeres de particulars, i més envant se posaren diligències per transportar viatgers des de la ciutat a Inca o viceversa.

A l'any 1716 hi havia al nostre poble hostalers, o sia ja dins el segle XVIII que hagueren de hostatjar les tropes del rei Felip V quan Mallorca se rendí a dit monarca, acabada la guerra de Successió, i el comandant envià soldats a diferents viles mallorquines, i Santa Maria del Camí del cavaller Dasfelt hagué de rebre unes quantes que ocasionaren bastants despeses per mantenir-les. Se distribuïren als hostals, i Can Mig fou un d'ells. A l'any 1724 tornaren venir 27 soldats anomenats dragons per una batuda general contra els bandolers que in-

festaven l'illa. A 1731 se resol per l'Ajuntament pagar la palla dels cavalls dels dragons que estan «aquartelats al quarter de esta vila». dit quarter era el de Sebastià Pizò, avui Can Quelet, altres hostals que ja existien eren el de Massanella, el de Can Mort, el de Can Catlar, que abans era anomenat de Can n'Andria, a més del de Can Mig. Entre tots agombolaren dites tropes de dragons. Els hostalers que s'anomenen d'aquells dies eren Antoni Aulet, Bartomeu Vicens i Antoni Vidal, però no consta el nom del respectiu hostal. També ja hi havia tavernes a més dels hostals, per tant la nostra vila estava ben servida de establiments públics. En arribar el segle XIX, a l'any 1801 una nota del claviari diu: «El donado de las monjas del Olivar de Palma, que montaba la galera de dichas religiosas, cayó a tierra, muriendo poco después, habiendo recibido la Extrema Unción. Fue asistido en el mesón de Can Orell», per tant fins i tot dita casa de gent distingida, l'havien convertida en un hostal. Els soldats «dragons» eren els encarregats de consolidar al nou rei Felip V, de la Casa de Borbons. També tengueren l'encàrrec dites tropes de perseguir els bandejats, com ja està dit.

EL SERVEI DE DILIGÈNCIA

A l'any 1847 quedà inaugurat el servei de diligència. L'empresa representada per don miquel Cuschieri, comunicà

Illeta de Can Mig, vista des del campanar de la Església dels Mínims

en dit any que desitjava prendre a son càrrec la conducció de la valisa de la correspondència, que era un caixó on se posaven les cartes i documents oficials, per servei del nostre poble i Palma. Ja estava posat dit servei entre la capital i el poble d'Inca. Fou autoritzat dit encàrrec i la nostra vila tingué amb més prontitud la correspondència postal. Abans d'això les cartes se trasmitien amb el caixó tancat amb pany i clau, per un encarregat que feia el trajecte fins a ciutat montat a cavall.

En les diligències que anaven de

Palma a Inca, que eren de bastanta capacitat, tirades per dues mules, en arribar a Santa Maria del Camí, s'aturaven a Can Mig on hi tenien bèsties de reserva, canviaven les cansades per altres descansades, i empenien el viatge cap a Inca. Quan se posà el tren l'any 1875, les diligències acabaren el negoci. Els quinze darrers anys de Can Mig, hi estigué d'encarregat de l'establiment l'amo en Joan Parets Isern. D'aquest darrer temps mereix capítol apart. (Seguirà).

Andreu Bestard Más

PERRUQUERIA

TONICS CAPIL.LARS

Els tònics capil.lars són cosmètics amb una funció de neteja o normalitzadora. La seva finalitat és restaurar la bellesa natural del cabell, suavitat, volum i flexibilitat amb brillantesa. Els efectes que es poden aconseguir són molt variables, depenen de cada tipus d'individu i tipus de cabell, encara que normalment es dediquen a:

- Cabells secs o molt secs.
- Cabells normals o lleugerament espenyats.
- Cabells aspres.

Resulta evident que cada tipus necessita un producte adequat, i per tant es necessita una gamma de formulacions molt ample.

Castes de tònics:

-Capil.lars detergents (per neteja).

-Funcions capil.lars (estimulants).

-Locions capil.lars (anti-caiguda).

Composició:

A - Excipient: hidro-alcohòlic.

B - Principis actius: Tensio-actius, proteïnes, etc.

C - Additius: Colorants, conservants i perfums.

Formes de presentació: Líquids, solucions, cremes, espuma.

Precaucions:

Per a la sea aplicació. s'ha de tenir en compte principalment l'activitat dels seus components i l'alt contingut alcohòlic de les seves solucions.

Miquel Sastre, (Perruquer)

HABITAT

L'UNFANÓS CLASSICISME

BOUTIQUE

NOVA GENT

SANTA MARIA

**CADA DUES SETMANES, RENOVACIÓ D'EXISTÈNCIES
DISSABTES HORABAIXA OBERT**

Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

La casa que aquest mes mostram, és una de les que més criden l'atenció, és grossa i espaiosa, ella i el seu jardí es mengen mitjan illeta de cases.

L'entrada és única, pleníssima de plantes d'interior, els vidres del portal i finestres deixen passar la llum, necessària per poder aconseguir tal orgia botànica, els ramarells que no essent de compra, delatan l'esment que d'ells deu tenir na Conxa Campins, per poder-los lluir tan ufans i esplèndits. L'altra porta, de fusta messisa, presideix l'ambient tropical creat al seu davant i oberta de pinta en àmpla, ens deixa veure la verdadera entrada i bona part del jardí, donant la impressió de què entra dins la casa.

Un cop a l'interior tot d'una veim la peça més significativa, com podeu imaginar si mirau les fotografies, és el saló, grandios com per poder acollir sense molèsties el piano de coa i la complicada làmpara de cristall, el complicat mobiliari acaba de remarcar el saló com a peça més vistosa.

Tot seguit entram al menjador, aparentment senzill, una majestuosa taula ovalada al mig, amb un cobre-taula vermell del mateix gust que criden l'atenció els armaris forrats de mirall i una de les seves portes comunica mitjançant un finestró, amb la cuina, per millor servei dels comensals. Aquest autèntic

menjador, just s'empra en contades ocasions.

També a la mateixa planta baixa, es troba la cuina, pseudo-antiga, aquesta cuina, sembla molt una cuina antiga, mireu el rentador de pedra, les rajoles i la mateixa distribució, convivint amb els més moderns electrodomèstics, jugant amb harmonia i no rompent cap barrera innecessària, esteu segurs que aquesta senzilleza que té un encant i reparau que aquets tipus de mobles encara que no siguin molt antics ho comencen a ser. No és aquest el cas, emperò la fòrmica comença a tornar guapa. Fitxau-vos en la comunicació

que hi ha entre la cuina i el menjador. També en la pràctica taula i els senzills tanquest de fusta de i bova.

Al pis trobam les cambres, estan connectades per un espaiós corredor. Es veu que antigament ja s'usava fer-ne a les cases senyorials, suposam per la grandària i el nombre de cambres existents.

Seguint el corredor arribam al bany, molt ample i espaiós, les peces ben normals i la banyera amb els caires redons i els peus metàl·lics.

És a la darrera sala del pis a on hi ha aquesta magnífica escala de caragol, confeccionada totalment en fusta, la

pujam i arribam a l'estudi, una mena de torreta amb finestretes a les quatre parets i d'on es pot contemplar gairebé tot el poble.

Hem passat gust de passejar-nos per Ca'n Rutllan i per acabar na Conxa ens mostra la feina que el seu marit, en Joan Pericàs, té un poc amagada, es tracta del muntatge d'uns complicats trens, amb tot el seu escenari de muntanyes, estació, ponts i demés projectes, ja que encara no està acabat, ni d'un bon troç, encara que faci més de deu anys que hi treballa.

P.C
Fotos: R.P

FERRETERIA i ELECTRODOMESTICS

Ca'n Xic els hi ofereix

Reg, llempisteria, mobles auxiliars, drogueria i
mobles de bany

Av. Jaume III - Tel. 140.045 - Santa Maria

ELS NOSTRES NOMS DE LLOC I LES PLANTES

Santa Maria del Camí és un lloc bell, aferrat per un cantó a la Serra de Tramuntana i amb un peu, per l'altre costat, en el Puig de Son Seguí. Un poble ric de vegetació, de pinars i conradissos. O al manco ho era abans del xap de l'autopista, i d'altres destrosses en marxa o en projecte. Ara volem parlar de vegetació, d'arbres i arbusts, de plantes i conreus. I ho volem fer a partir dels noms de lloc, és a dir dels noms que la gent ha anat adoptant per referir-se a cada un dels indrets i espais del poble.

L'arbre silvestre més abundant en el nostre terme és el pi, el pi blanc (*Pinus halepensis*), que forma les grans masses forestals de Son Seguí i de Es Cabàs i Coanegra, amb qualche petita taca a altres llocs.

Les concentracions de pins reben el nom de pinars. Es **Pinaret** és un lloc devora Es Coscolls. Moltes vegades parlam de garigues, amb pins més esclarissats i mesclats amb ullastres i mates. A Son Seguí hi ha **Sa Garriga Gran** i **Sa Garriga Petita**, i a la part de dalt, devora l'Ermida, hi ha **Sa Garrigueta de S'Ermida**. Tenim també, entre moltes altres, **Sa Garriga de son Borràs**, i devora el poble, sortint cap a Ciutat, hi ha **Sa Garriga d'en Mates**.

A altres zones de llengua catalana els redols de pins es coneixen com a pinedes. A Santa Maria, devora Son Roig, hi ha **Can Pineda** i, prop de Son Credo, hi ha **Son Pinet**, finques que reberen el nom del llinatge o malnom dels seus propietaris.

Hi ha qualche pi que, per una cosa o per l'altra, té una relevància pròpia, i ell mateix dona nom a un lloc. Devora Son Torrella hi ha **Es Puig des Pi des Xibiu**, i a

L'alzina, juntament amb el pi, és l'arbre més característic de la flora mallorquina

Els Estanca-sangs és un lloc ben conegut

◀ Son Seguí hi ha un altre **Pi des Xibiu**. Aquests arbres, grossos i a llocs alts, devien ésser emprats per posar-hi xibius per caçar tords o altres ocells. Es **Pi Gros** de Can Moragues, és, fora dubte, l'arbre més notable del nostre terme, enorme i immens, de grans cimals que li pen-gen fins a tocar en terra, constitueix quasi una catedral arbòria, que roman dreta segle darrera segle, malgrat que els llamps li hagin xapat l'escorxa. Es **Pi Gros** és una autèntica meravella natural, impressionant des de tots els aspectes.

Des de temps immemorial la resina (reina) del pi s'ha fet servir per fer pega, i una sobrevivència d'aquest ús la tenim dalt de Son Pou en Es **Cocó Pequer**, a vegades de-format en **Cocó Paquer**.

Una altra casta de pi és el pi pinyoner o pi ver (*Pinus Pinæ*), molt menys freqüent i segurament introduït per l'home per aprofitar-ne els seus pinyons o com a arbre ornamental. A Son Oliver, davant Sa Bassa de Cas Barreter hi ha **Es Pins Vers**, lloc dit així encara que varen tallar els pins fa molts d'anys. Dins Es Tancat Gran de son Seguí hi ha **Es Pi ver**, i a un altre lloc de la mateixa possessió hi ha **Es Pins Vers**.

L'alzina (*Quercus ilex*) és l'altre arbre característic de la flora mallorquina. Dins Santa Maria és molt menys abundant que el pi, però encara en els comellars més ombrívols forma petits boscs, boscs relictos, que són testimoni d'èpoques més humides, quan quasi tota Mallorca era un alzinar. Allà on són més abundants aquests boscs és a Es Cabàs i a Coanegra, on tenim **Es Bosquet de Son Oliver**, **Es Bosquet de Can**

Millo, **Es Bosquet de Ca Sa Coanegra**, etc. A la part de dalt de Son Seguí hi ha **Es Bosquet de S'Ermita**.

També dins Son Seguí hi ha **Es Claper de Ses Alzines**, un talaiot de forma redona que ha estat ocupat per aquest arbre, i **Sa Pleta de Ses Alzines**. A Can Moragues hi havia una gran alzina **S'Alzina Grossa**, que feia competència en grandària al **Pi Gros**, però el vent la va

tomar fa un grapat d'anys.

Un petit arbre, quasi un matoll, parent de l'alzina, és el coscoll (*Quercus coccifera*), que té les fulles més espinoses que l'alzina, i verdes i no grisenques per davall. Els coscolls són abundants a la zona de **Es Coscolls**, per Es Pinaret, i arriben fins a la Garriga d'en Mates, on n'hi ha qualque exemplar notable.

L'heura (*Hedera helix*) és una liana pròpia de llocs

fresc i humits, que sol cobrir penyes, pujar arbres o adornar les parets de les cases de camp. Dins son Pou, a l'esquerra de les cases, hi ha **Sa Cova de S'Heura**, una cova coberta d'aquesta liana.

Els arbres fruiters també han deixat un bon llistat de noms en el terme de Santa Maria. Anant cap a Alaró, abans de Can Moragues, tenim la finca de **Es Cire-rers**, un arbre que va ésser

Serveis

J.G. Oliver

FONTANERIA - REPARACIÓ - INSTAL·LACIÓ:

- MATERIAL SANITARI: recanvis e instal·lació
- MATERIAL DE REGATGE - TUB POLIETILENO - TUBERIA PLÀSTIC: venda e instal·lació. 10% dte.
- MOBLES BANY - MIRALLS - GRIFERIA (Roca, Buades). 5% dte.
- CORTINES - ESTORES - MONERIES DECORACIÓ. 15 % dte.
- VENDA E INSTAL·LACIÓ DE MOTO-BOMBES i DEPURACIÓ
- PRODUCTES QUÍMICS.

ESTUFES. SUPRA. CARPINELLI. AUSTROFLAM:

- ESTUFES PER EMPOTRAR DINS XEMENEIES
- ESTUFES VISTES SENSE OBRA
- XEMENEIES D'OBRA
- ESTUFES PER A CALEFACCIÓ
- ESTUFES SEGUÍ. ESTUFES ECONÒMIQUES
- INSTAL·LACIÓ I NETEJA DE CALEFACCIÓ

A CONTINUACIÓ ELS INFORMAM DEL NOSTRE NOU PRODUCTE:

- PORTES BASCULANTS
- PORTES SECCIONALS
- AUTOMATISMES
- PORTES ENROTLLABLES
- TALLA FOCS
- BALLESTA, etc...

PRESSUPOST SENSE COMPROMÍS

Bernat de Santa Eugènia (Cra. Palma - Inca)
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. i Fax: 62 12 64

freqüent a la nostra vall fins que una plaga el va esvair.

Dins Son Seguí hi ha **Es Figueral** i **S'Olivar**, i a son Pou, **Sa Coma de Sa Figuera**, comellar on hi ha una petita font, **Sa Font de Sa Coma de Sa Figuera** o **Es Fibló**, que dóna una de les aigües millors de Mallorca, i que no s'atura ni els estius més forts.

El garrover és un arbre de bona ombra, que es fa gran i gros, i que ha donat exemplars singulars. Dins **Ets Antigons** hi ha **Es Garrover des Nanet**, lligat a llegendes de tresors i nans. A la partió entre Can Millo i Son Pou hi ha **Es Garrover des Xibiu**, també conegut per **Es Garrover des Serral**. I dins son Pou hi ha **Es Garrover des Lladre**. Deixarem a part **Los Algarrobos**, nom inventat fa poc, expressió d'una contaminació diferent de la de l'aire, la dels noms de lloc.

El lledoner, arbre propi de

La vinya és present a una bona quantitat de noms de lloc

les clastres de les possessions, l'arbre dels gustosos lledons de pinyol gros, ha donat nom a un lloc del poble, **Es Lledoner**, a la carretera de bunyola. L'arbre va ésser tallat fa nou o deu anys.

Ets Estanca-sangs és un lloc ben conegut, creuer entre el camí de Son Seguí i la carretera de Sencelles, on hi ha un parell d'arbres ben grossos i vells. Es tracta del

felix o estanca-sang (*Fraxinus angustifolia*), de fulles bones per a aturar les hemorràgies (estancar la sang). És més aviat un arbre de vorera de torrents (en el de Coanegra n'hi ha qualche exemplar).

La vinya, per la seva importància a Santa Maria, és present a una bona quantitat de noms de lloc. **Es Vinyet** és per excel·lència la zona de buc, compresa entre Can Quart i la Camada des Terme. Una altra gran zona de vinya és **Sa Vinya Vella**, entre la carretera de Sencelles i la vila. **Sa Vinyeta** és un sementer de Son Pou on cap persona viva hi ha vist mai vinya, i el mateix podríem dir de **Sa Vinyota** a Es Cabàs, que avui és un pinar. Es tracta de dos testimonis d'un temps, abans de la fil·loxera, en què el vinyet s'estenia cap a la muntanya. Són noms que es degueren originar en el segle XIX, el temps de la gran expansió del vinyet.

En canvi **Es Celleràs** i **Es Pla des Celleràs**, entre Son Güia i Son Oliver, donen testimoni d'un temps més reculat, l'edat mitjana, quan a Coanegra hi havia bones vinyes i un gran celler de vi. En **Es Comellar de Sa Sangonera**, a Son Pou, hi ha **Sa Font de Sa Parra**, que quasi sempre està eixuta.

Com veim els noms de lloc són també documents

històrics que ens informen del nostre passat. Ens informen de com era abans el nostre poble. Així **Es Matar**, avui terres de conreu i cases entre Terrades i Es Molinets, devia ésser un lloc de garriga baixa i mates. **S'Arboçar**, possessió aferrada a Can Moragues, degué ésser també un lloc de garriga i arboceres. Tant **Es Matar** com **S'Arboçar** estan documentats des del segle XIII. Un altre cas semblant és **Es Rafal des Polls**, entre el camí de Ca Na Cili i el del Raiguer, lloc on ja fa molt de temps que no hi ha polls. El poll és un arbre de vorera de torrents i de fonts, i com que allà hi devia acabar la síquia de Coanegra, s'hi degué formar un redol d'aquests arbres. Prop del Clot des Guix, devora Son Roig, hi ha **Sa Font des Polls**.

Es Tancadet des Safrà a Son Seguí ens recorda que conreu avui poc usual, però que a un altre temps va ésser normal a Santa Maria.

Per acabar ens hem de referir als malnoms relacionats amb les plantes, que han donat lloc a molts de noms de lloc, precedits de les partícules Can o Son. Aquests és el cas de malnoms com Bleda, Metleta, Pometa, Moradui, Canya, Domàtiga, Ciuró, Fava, Fonoi, Garroví, Pi, Pinet, Porro, etc.

Sense dubte els noms de lloc són qualche cosa més que una curiositat, el seu coneixement sempre és interessant, per conèixer el nostre passat, per conèixer la nostra geografia, i per dir les coses pel seu nom.

Mateu Morro i Marcé

(Aquest article és publicat dins el marc del conveni signat entre l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca i la Conselleria de Cultura, Educació i Esport del Govern Balear)

JA NAVEGAM

ES VAIXELL

Ctra. Palma Sta. Maria Km. 13'500 - Tel. 620811 - MARRATXI - Mallorca

BRILLANT VICTÒRIA DEL SANTAMARIER JAUME MATEU DOLÇ

Amb motiu de les passades festes Parroquials de Setembre en honor de Santa Maria del Camí va tenir lloc una sessió de carreres ciclistes, organitzada com sempre pel Club Unió Ciclista. El recorregut va consistir en un circuit urbà, el mateix que ja es va fer servir a les passades festes patronals, amb l'avantatge que això suposa de cara a la comoditat dels aficionats per seguir la carrera però també amb el problema de la perillositat que això suposa pels corredors, ja que augmenta el risc d'accidents, sobretot tenint en compte que el trespall no està en gaire bones condicions en alguns trams d'aquest circuit.

Després de la cursa per a alevins, sobre cinc quilòmetres, i per a infantils, sobre quinze, va començar la competició per cadets, que comptava amb l'al·licent de la participació de dos corredors santamariers enquadrats en l'equip «Pizzeria Leo's» de Petra, concretament en Dolç i en Frontera. La carrera va transcórrer en pilot la major part dels quaranta-dos quilòmetres que tenia assenyalats, però ja es va veure des del principi la total superioritat del santamari Jaume Dolç en els «sprints» puntuables. Precisament aquest corredor acompanyat

d'en Genovart varen saltar del pilot i arribaren destacats, amb la victòria final del santamari, que va a dur a terme una carrera brillantíssima. Aquestes foren les classificacions:

Alevins: 1, Seguí; 2, Oliver; 3, Martorell. Infantils: 1, Crespi; 2, Ribas; 3, Mulet. Cadets: 1, Dolç; 2, Genovart; 3, Martorell; 10, Frontera.

SUPERMERCAT

**CARNISSERIA
XARCUTERIA
FRUITERIA
ALIMENTACIÓ
EN GENERAL**

HORARI

DE DILLUNS A DIVENDRES
DE 8 A 13,30 i DE 16,30 A 20,30
DISSABTE
DE 8 A 13,30 i DE 17 A 20,30
DIUMENGE
DE 8,30 A 13,30

ANTONI NOGUERA, QUATRE ANYS COM A PRESIDENT DEL C.D SANTA MARIA

Antoni Noguera va néixer a Pina, però vengué a viure a Santa Maria a l'edat de 16 anys. Quan avui sentim parlar de'n Toni de Sa Font ja està tot dit: té tantes arrels al nostre poble com qualsevol altre. Es va casar a Sta. Maria, els seus fills han nascut aquí i presideix el Club de Futbol des de l'any 1986. Com ja diguérem al passat número, ha renovat el càrrec i està disposat per afrontar una altra temporada lliguera.

-Toni, quan assumes la presidència l'any 86, en quina situació trobares el club?

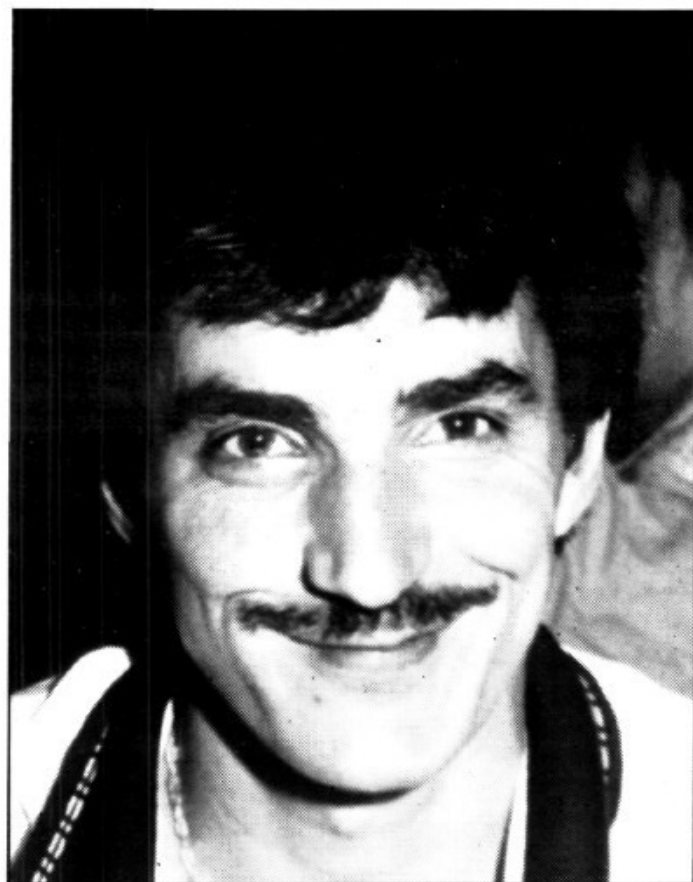
-Hi havia cinc equips: benjamins, alevins, infantils, juvenils i amateurs. Les arques eren sota mínims. Existia un deute de 18.000 pessetes i coincidí amb la necessitat d'efectuar un dipòsit de 32.000 pessetes a la Federació per a inscriure als equips, quantitat que va sortir inicialment de les butxaques dels directius. No obstant anàrem superant la crisi econòmica i hem acabat totes les temporades amb superàvit.

-Quins han estat els èxits més importants en el terreny purament esportiu durant quatre anys?

-L'any 1987 viatjàrem a Italia amb l'equip infantil per a participar en el Torneig Internacional de futbol Infantil a Torino, aconseguint ésser campions. L'arribada al port de Palma va ser un dels moments més emotius per l'entrenyable acollida que ens feren els familiars i amics dels jugadors, així com les autoritats locals.

Aquest mateix any, el alevins també participaren en un torneig a França i, malgrat el resultat no fou prou satisfactori, es va valorar positivament ja que era la primera vegada que sortien d'Espanya.

L'equip amateur, també l'any 1987, va ser campió de la Copa President de tercera regional de Mallorca i amb aquest triomf es renovaren els ànims per intentar recuperar la categoria que s'havia perdut l'any anterior. En acabar la lliga 87/88 varem comprovar que aquests ànims acompanyats de molta

feina i sacrificis havien donat els seus fruits, perquè aconseguirem ésser subcampions i militar novament a segona regional.

Durant l'estiu ens convidaren a participar al Torneig de la Llum i l'equip infantil va quedar campió.

Centre de reconeixement
mèdic psicològic
per a permissos de conduir
i llicències d'armes

DIMARTS I DIVENDRES DE 20 A 21 HORES

Recordi que ha de dur: - D.N.I.

- 1 fotografia

- lents correctores, si n'usa

Plaça Caidos, 3

Tel. 62 04 15

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

La temporada 89/90, els juvenils també aconseguixen la Copa President i l'ascens a segona regional juvenil.

I aquest passat estiu, els infantils tornen a participar al Torneig de la Llum i tornen a quedar campions. Crec que és important assenyalar que aquest torneig que se celebra des de fa uns deu anys a Montuïri és un dels més importants dels que se celebren a l'estiu a la nostra illa.

-L'any passat, el dia de la presentació de la plantilla, vares anunciar públicament que era el teu darrer any com a President del Club Esportiu Santa Maria. Què t'ha impulsat a continuar com a tal?

-En primer lloc, no es va presentar cap candidat, i en segon lloc, tota la Directiva va depositar en mi tota la seva confiança perquè continuàs a la Presidència.

-Quins projectes tens en vistes a la temporada que ja ha començat?

-Que l'equip amateur aconseguixi l'ascens a primera regional ja que Sta. Maria es mereix un equip en aquesta categoria. D'altra banda no estalviem esforços per a millorar la pedrera i, des d'aquí, voldria aprofitar per demanar als pares dels joves jugadors més col·laboració i que les seves crítiques, que evidentment hi han de ser, siguin més constructives.

-Estàs satisfet de les instal·lacions esportives?

-De cap manera. Esperam que l'Ajuntament actual les millori. Hem sentit dir que ja ha posat en marxa alguns projectes per aconseguir-ho.

-Abans has dit que el Club tenia superàvit. Quines són les fonts d'ingressos?

-En primer lloc el soci, després l'Ajuntament, entitats comercials i el públic que paga la seva entrada als partits que disputen els amateurs dins el nostre camp.

Voldria aprofitar l'avinentesa per convidar a tot el poble de Sta. Maria a col·laborar amb nosaltres, perquè si hem acabat amb superàvit ha estat realment per les aportacions que hem aconseguit fora poble, tot això després d'haver pagat el Club un sopar per a tots els jugadors cada final de temporada i haver comprat taquilles, equipatges i material d'entrenament.

-Toni, per acabar de resumir la teva gestió, voldries afegir alguna cosa més?

-Bé, crec que ja està quasi tot dit de moment, però afagiré, malgrat em repeteixi, que esper de tots una major col·laboració perquè el futbol de Sta. Maria s'ho mereix i perquè els èxits aconseguits aquests darrers quatre anys no només es repetixin sino que siguin molts més.

A. Oliver

I TORNEIG VILA DE SANTA MARIA

El passat dia 9 de setembre finalitzà el «I Torneig Vila de Santa Maria» dins la categoria d'infantils.

Va ser un torneig molt disputat, ja que a la primera ronda de partit tots acabaren empatats i es va haver de decidir l'eliminària en les tandes de penaltis.

La gran final fou disputada entre els equips del SANT MARÇAL i el SANT FRANCESC, essent el primer qui aconseguí dur-se'n el títol de campió. El Santa Maria va quedar classificat en darrer lloc.

Esperam que aquest torneig tenguí continuïtat en propers anys i que hi hagi més participació amb l'inclusió d'equips d'altres categories.

A. Oliver

magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

CONFECCIONS

VICÉ

MODA JOVE

ENTRE FOGONS

SARSUELA DE PESCADORS

14 anys tenia en Rafel Fiol quan va començar a treballar a la cuina de Montesión i de llavones ença ha anat fent carrera dins aquest ofici. Ha treballat al «Círculo Mallorquín», 13 anys a l'hotel Maricel, ha passat també pels hotels Son Moll, Aguait, Tobago i durant 5 anys ha donat classes al Centre Penitenciari de Palma.

Abans a les cuines dels hotels es preparava tot cada dia amb productes frescs ja que no hi havia conservadores, va ésser a n'aquells temps quan en Rafel podia dir anar la seva imaginació i fer pastissos com el que vos mostrem a la fotografia amb uns banyistes, fetes de chocolata de colors dins una piscina de gelatina envoltada de nata i roses de massapà color vermell.

INGREDIENTS PER A CADA PERSONA

- 1 tallada d'anfós de 150 grms.
- 1 tallada de rap de 150 grms.
- 1 calamar de 150 grms.
- 2 gambes.
- musclos (mitja clovella)

CONDIMENTS:

- alls picats.
- ceba picada.
- tomàtiga picada i pelada.
- julivert.
- un manat de farigola.
- lloré.
- orenga.

LICORS

- conyac per a flambejar les gambes.

- 1 tassó de vi blanc.
- 2 copes de Pernod.

Del cap del rap o morralla o espines de l'anfós es pot fer un brou de peix per afegir a la sarsuela una vegada preparada.

PREPARACIO:

Trempeu els peixos de sal i pebre bo, els enfarinam i fregim amb oli d'oliva. Colocam dins una greixonera els calamars frits sences i les gambes també frites i flambetjades amb 2 copes de conyac. Després hi posam els musclos i el vi blanc.

Tot això ho colocam per damunt el peix, amb el suc.

Amb oli net fregim els alls i la ceba dins una greixonera, quan la ceba es rossa hi afegim la tomàtiga i les herbes, i després tot el peix. Quan es cuit hi posam el brou de peix i si volem hi podem afegir una picada d'ametlles torrades, «floras», all i julivert.

Per acabar ho enforam un quart d'hora i hi posam el Pernod.

ANUNCIS BREUS

Venc Renault 6 en bon estat, acabat de mandrinar. Revisió ITV passada fins a febrer 91. 100.000 pts. Telèfon 620362.

S'ha de menester matrimoni per viure i cuidar xalet a Santa Maria. Informació a Foto Miquel Salom.

Venc Peugeot 505, PM-V Taxi. Telèfon 621220.

Per poder fer una bona selecció de raça, canviaria perdius mascles i femelles. Telèfon 620053.

Per ampliació, venc ordinador d'empresa. Telèfon 620144.

Cerc casa rústica per llogar, de 3 o 4 dormitoris, a Alaró, Santa Maria o voltants. Sr. Roberts 458387.

Venc terreny amb casa legalitzada i equipada. 3600 m² a 3 km de Santa Maria. Telèfon 414854.

Per publicar anuncis breus: posau-vos en contacte amb la redacció de Coanegra, carrer Batle Bartomeu Simonet, 5, o directament a qualsevol membre de l'equip de redacció.